

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A zónatarifa reformja.

Budapest, augusztus 24.

(— n —) A vasúti díjszabások kérdése is ezek között a személyszállítási díjszabás kérdése is a mindennapi élet szükségleteibe vágnak. Annyira közvetlenül érdekelnék mindenkit, hogy senkinek sem lehet közömbös, ha általános változtatások vannak tervben; mert a vasutak használata ma már mellőzhetetlen szükséggé vált s a vasúti vitelbér hovatovább a közadó jellegével bír.

Szomorú jele nálunk a közgazdasági érzék hiányának, hogy a zónatarifa tervezett változtatások híre alig kelt visszhangot; pedig a nagyközönségnek köze van ahhoz, hogy a zónatarifa reformja miképpen valósul, hisz mindnyájunk zsebbeli érdekeit érinti s ha a személyszállítási díjszabás tételei minden ellenszolgáltatás nélkül emeltetnének, ezt a rendszabályt aligha fogjuk megköszönni.

Bármennyire természetes is az a törekvés, hogy az államvasutakon a személyszállítás jövedelmezőségét fokozzuk s az évről-évre növekvő jövedelemhiányt valamiképpen mérsékeljük: ez a törekvés nem érvényesülhet a zónarendszer hátrányára, mely a magyar vasutügy fejlődésében új korszakot teremtet s nem érvényesülhet akképpen, hogy az utazás drágítása a forgalom fejlődését bénítsa.

Eredményesnek csak olyan reform ígérkezik, mely a vasutintézet és a közönség érdekeivel is számot vet, s a menetáruk emelése csak azzal indokolható, ha a vasutat utasnak ezentúl több pénzért több kényelmet nyújt.

Baross Gábor zónatarifája nagyban és egészben jól bevált. Legjobban vált be abban

a részében, mely az alapeszméhez hí maradt s legkevésbé ott, ahol a régi rendszer befolyása az alapeszmétől eltértette.

Másfél évtized alatt beigazolta a tapasztalás, hogy a szomszédos forgalom fejlesztéséhez fűzött remények valósultak s ha a szomszédos forgalomból ki nem zárták volna a 20 kilométeren túl eső távolságokat s az eredeti eszméhez híven a szomszédos forgalmat 100 kilométerig kiterjesztették volna, bizonyára nagyobb eredményekre utalhatnánk.

Ígazolta továbbá a tapasztalás, hogy az ugynevezett középtávolságokon (100-tól 200 kilométerig), melyeket inkább drágított, mintsem mérsékelt a zónatarifa, nem fejlődött a remélt mértékben a személyforgalom; pedig az egymástól nem messzire eső vidéki városok között, valamint Budapest és a 100—200 kilométerre eső vidéki városok között élénkebb forgalom is lehetséges volna.

Bebizonyult az is, hogy a 226 kilométeren túl terjedő távolságokra az aránytalan menetdíjmérséklés nem szülte a kívánt eredményt, sőt visszasságokra vezetett, mert hogy Pécsről (246 km.), Nagyváradról (247 km.), Aradról (255 km.), Szombathelyről (269 km.), Kassáról (273 km.), Ujvidékről (276 km.) vagy Temesvárról (303 km.) ugyanazokat a maximális menetdíjakat fizessék Budapestre, mint amelyeket a távol Fiuméből (615 km.) vagy Brassóból (731 km.) fizet az utas, — ezt az érdekelt vidéki városok közönsége soha sem fogja helyeselni.

Végül igazolta a tapasztalás, hogy az I. és II. kocsiosztály, valamint a gyors- és a személyvonatok árai közt aránytalanul csekély a különbség s általában az I. kocsiosztályú menetjegyek árát oly nagy mértékben leszállítani célszerű nem volt. Az utazóközönség vagyonos része több áldozatra ké-

pes, mint a II. és III. kocsiosztály kevésbé módos utasai.

Nyilvánvaló ezekből, hogy a tapasztalás most már a zónatarifa eredeti alapeszméjének megvalósítására utal, melytől Baross a szomszédos forgalom szűkítése s a távolsági forgalomnak 4, egyenkint 100 kilométeres vonalszakasz helyett 14-re és pedig 13 apró és egy óriási vonalszakaszra való felosztása által eltért s mely eltérés a gyakorlatban nem bizonyult célszerűnek.

Ha a szomszédos forgalmat 20 kilométerről 100 kilométerre terjesztjük ki és a távolsági forgalmat 14 helyett 4 zónára osztjuk egyenkint 100 kilométeres vonalszakaszokkal, akkor nemcsak egyszerűsítettünk, hanem a legjobban kihasználható középtávolságokat is olcsóbbá tettük. A 400 kilométeren túl eső negyedik zóna megszüntet minden aránytalanságot.

A rendszert fejlesztő reformmal kapcsolatban szó lehetne arról is, hogy akár egyes vonatok menetsebességének fokozása, akár egyéb kényelmi szolgáltatások ellenében a magasabb kocsiosztályokban az eddiginél magasabb vitelbért szedjen a vasút.

Veszélyes kísérlet volna azonban megfelelő ellenszolgáltatások nélkül a menetdíjakat emelni; mert az egyszerű drágításnak az lenne a következménye, hogy egyszerű az utasok száma apadna meg, másrészt egyes utazók ezentúl az olcsóbb kocsiosztályt használnák; bevételi többlet-re tehát nem számíthatnánk.

Bármennyire indokolatlannak bizonyult is például az I. kocsiosztály menetjegyeit oly nagy mértékben olcsóvá tenni, ma már viselünk kell a következményeket, mert pénzügyi eredményt a vitelbér-megdrágítása nem

REGÉNY

SZEGÉNY EMBEREK.

(Foma Gorgyejev).

Irtja: GORKIJ MAXIM.

(66)

Minden lépés, melyet előre tett, növelte erejét és munkavágyat s minden erőt, melyet elhasznált, vad büszkeség pótolni legott. Szédült, szeméit elborította a vér, nem látott már és nem érzett már semmit; csak azt tudta, hogy a teher szökik előle, hogy győz, hogy az utjába álló nagy akadályt legyőzi s hogy aztán szabadon és büszkén pihenhet. Most érezte életében először ezt a nagy és hatalmas érzést, ezt az átszellemítő érzést s egész erejével itta be szomjas lelkébe. Megrészegett tőle s örömet hangos, diadalmos kiáltásban öntötte ki:

— Most jó — jó — jó!

— Allj! Most előre! Megállj!

Fomat mellbelökte az emelyü. Hátrátan-torodott.

— Gratulálók, Foma Gorgyejev! — mondta most a pallér s arcán szinte sugározni kezdett az öröm. Hida Isten! Elírád, ugy-e?

A hideg szél Foma arcába csapott. Köröskörül az öröm és megelégedettség hangjai törtek ki. A parasztok mosolyogva és tréfálkozva jöttek feléje, izzadt homlokukról a verejtéket törülgették. Foma mosolygott, izgatottsága még egyre tartott s nem tudta megérteni, hogy most mi történhetett, hogy valamennyien olyan megelégedettek voltak.

— Ugy kibuztuk ezt a százhetvenezer pudot, mint a retket — mondta valaki.

— Az ur fizethetne nekünk egy üst pálinkát.

Foma egy esomé kötélén állt s úgy tekintett végig a munkásokon. A bárkák közt, közvetlen a fedélzet szélén, egy harmadik, fekete, sáros, megsérült bárka jelent meg. Egészen meg volt görbülve s úgy látszott, mintha valami nagy betegségtől fölfújódott volna. Gyengén és betegen cüngött a víz fölött s oldalával egészséges bárkátársaira támaszkodott. Összetört árboca szomorúan féloidalát dönt, fedélzetén, melyet eltakart a rozsdás, vöröses víz esorgott, amely olyan volt, mint a vér.

— Hát fölhuztuk? — kérdezte Foma, aki nem tudta, mit feleljen ezeknek az embereknek. Az a gondolat kínozta, hogy lelkét ez az idomtalan, piszkos jószág megmentése tudta izgalomba hozni.

— Rossz állapotban van — mondta Foma. — Nem tesz az semmit. Ki kell hordani belőle mindent, husz ácsot kell rászabadítani. Azok egy pár óra alatt helyrehozzák — mondta a pallér vigasztaló hangon.

A szőke legény boldogan mosolygott s azt kérdezte Fomától:

— Hát kapunk egy kis pálinkát?

— Talán várnál egy kissé — mondta a pallér szigorúan. Látod, hogy elfáradt az ur...

A parasztok így szóltak:

— Persze. Az ur kifáradt.

— Nem könnyű munka.

— Ha az ember nem szokott hozzá, bizony ki is fárad ám.

— Nem vagyok fáradt, — mondta Foma sötéten s újból hallatszotta a parasztok beszéde:

— Ha kedved dolgozik az ember, akkor mulatság az egész.

— Játék.

— Mintha asszonygyal játszanék az ember. Csak a szőke fiu maradt meg rendületlenül a maga kivágásánál:

— Nagyságos ur! Ha egy üst pálinkát kap-

hatnánk, — mondta mosolyogva s nagyot sóhajtott.

Foma végignézett a szakállas embereken s az a vágya támadt, hogy valami bosszantót mondjon nekik. De fejében összekuszálódtak a gondolatok, nem talált egyetlen ötletet sem, míg végre szinte öntudatlan haraggal így szólt:

— Csak inni! Mindegy nektek, akármit csináltok, a földög, hogy igyatok. Arról is jó volna olykor gondolkodni, hogy mindez miért történik.

A parasztok bámulva néztek rá. A kék- és pirosingés emberek sóhajtozni kezdtek, vakargatták a fülük tövét s egyik lábukról a másikra nehezedtek. Némelyik reménytelenül nézett Fomára s aztán elfordult tőle.

— Ugy-ugy — mondta a pallér sóhajtván. Sebaj! Azaz hogy nem ártana gondolkodni róla, hogy miért vannak így a dolgok... Okos szó.

A szőke legénynek azonban különvéleménye volt a dolgról. Jóindulatúan mosolygott, a karját lóbálta s így szólt:

— Nem érünk mi rá arra, hogy munkaközben gondolkodjunk. A mi dolgunk az, hogy ha lehet keresni egy rubelt, keressünk s dicserjük az Istent. Mi mindent meg tudunk csinálni.

— Hát tudod te azt, hogy mit kell csinálni?

— kérdezte Foma, akit izgatott a fiu ellenkezése.

— Mindent... mindent.

— És mi értelme van a munkának?

— Mi ugy tartjuk, hogy az az értelme, hogy kenyérre-és adórávalót keressünk vele — így él az ember! S ha még egy kis innivaló is akad...

— Oh te! — kiáltotta Foma megvető hangon. Még te is beszélsz? Hát mit értesz te?

(Folytatása következik.)

igér; ez csak átterelné az I. osztály közönségének egy részét a II. kocsiosztályba.

Van mód ellenben a vasutintézet által nyújtott nagyobb kényelmet megfizettetni az utazóközönséggel s mindenesetre hiba volt például az ugynevezett Pullmann-kocsik használatát mindjárt kezdetben nem pójtjegyekhez kötni.

A gyorsvonatok sebességének fokozásáról már ugy is szó van. Ha a gyorsvonatokon kívül futárvonatokat járatnánk a nagyobb forgalom viszonylatokban, ezek a tranzitáló nemzetközi személyforgalmat közvetíthetnék. A futárvonatokon magasabb viteldíjakat fizethetne a közönség.

Nálunk mindenki gyorsvonaton és első osztályon akar utazni. Ha luxus-osztályt rendeznénk be bizonyos vonatokon és vonalakon, — népes lenne az is, mert az előkelőség látszatát szívesen fizetjük. Az üzletvezető urak pompás szalonkocsijait jól föl lehetne használni erre a célra.

Helyi gyorsvonatok bevezetése sem járna nagy költséggel s bizonyára fokozná a jólételemzőségeket. Gyorsított személyvonatokat is járathatnánk fölemelt menetdíjakkal. A vegyesvonatokon ellenben vissza kellene állítani a IV-ik kocsiosztályt a szegény népe számára. A gazdag Németország fenntartja vasutain a IV-ik kocsiosztályt; a mi nagyzási hóbortunk megszüntette ezt.

Sok irányban lehetne intézkedni az utazás kényelmének fokozására. A tolette-fülkékre általában nincs kellő gond nálunk. A német vasutakon mindig találunk tisztá vizet s egy automata nyújt 10 fillérért törölközőt, szappant, papirt stb. Ily berendezésnek nálunk sem volna szabad hiányoznia.

A menetsebesség és kényelem fokozásával nyújtandó új előnyök fejében, de csakis ezek fejében jogosultnak véljük a magasabb kocsiosztályokban a menetdíjak emelését, mely máskülönbben s főleg oly alakban, mint a hírlapi közlések jeleztek, igazán eredménytelen kísérlet volna a személyszállításból eredő vasúti bevételek szaporítására, mert minden valószínűség szerint az utasok számának csökkenését okozná.

Egyébiránt ne állítsuk magunkat azzal a hiru reménységgel, hogy a zónatarifa reformja az államvasutak nöftön-növekvő jövedelemhiányán számbavehetőleg segíteni fog.

Schober Albert, a m. kir. államvasutak kereskedelmi igazgatója, nemrég mutatta ki, hogy nálunk a vasúti forgalom fejlődése már csak a bruttó-jövedelmet szaporítja, mert leginkább azoknak az árúknak forgalma gyarapodik, melyeknek díjszabása nem jövedelmez s ezért nő az óriási deficit a forgalommal együtt.

Amíg az államvasutakat meg nem szabadjuk a jövedelmezőségét bénító legterhebb szolgáltatások nagy részétől, amíg a főmegárunak a vasútra nézve veszteséges szállítást át nem tereljük az olcsó vízútra s e célból ki nem építjük az ország vízúthálózatát: addig semmiféle kilátás nincs arra, hogy nagy nemzeti intézményünk — az államvasutak — a közgazdaság érdekében kifejthet hasznos működését azon sok milliós áldozatok nélkül folytathassa, melyekbe évről-évre a jövedelemhiány pótlása kerül.

BELFÖLD

A kiegyezési tárgyalások. A *Neue Freie Presse* vasárnapi száma a jól értesültség látszatával hosszabb tudósítást közöl a tegnapi félbeszakadt kiegyezési tárgyalások eddigi eredményéről és hangsúlyozza, hogy az alkudozások központját még ma is a vámtarifa foglalja el.

Egyes részekre nézve, mondja a bécsi lap, közeledés történt ugyan a két kormány álláspontja közt, de éppen a legfontosabb tételekre nézve nem sikerült elosztani a még fennálló ellentéteket. A vámtarifa keretén belül a legtöbbet vitatták a tegnapi tanácskozás a gézvámokat. De még változatlanul fennállnak a szővőipari és a vasúri vámokra vonatkozó differenci-

ciák is. A differenciák e téren még rendkívül nagyok és teljesen hatástalanul maradt minden érv, mely a magyarokat engedékenységre akarta bírni. A vitáspontok tekintetében még tegnap sem lehetett belemenni a részletes tárgyalásba, minthogy a csoportosított tárgyalással sem végezhettek. Kivüláglék ebből, hogy az említett vámtételekre nézve még azt a konkrét alapot sem tudták elérni, amelyen belül az ellentétes nézetek találkozhatnak. A vámtarifa egyes pontjaira nézve ugyan közeledés éretelt el, de ezzel egyelőre nem sokat nyertek, mert a differenciák éppen olyan vámkokra nézve állnak még fenn, amelyekben az osztrák ipar a legnagyobb mértékben érdekelve van; hogy a tárgyalások ma nem fejeződtek be, kizárólag annak tulajdonítandó, hogy az említett vámtételekre nézve a megegyezés még nem sikerült. A budapesti tárgyalások lesznek hivatalos s pontokra nézve fennforgó differenciákat elosztani. Egyelőre bajos volna megmondani, hogyan találják meg Budapesten a megoldást a vámtarifa vitás kérdéseiben, mert Magyarország képviselői makacsul ragaszkodnak álláspontjukhoz.

Kedvezők a tárgyalások eredményei a többi kérdésekben. Az állategészségügyi szerződés tekintetében már a szaklelkedők tárgyalásain megállapították a magyar állategészségügyi reformjának alapelveit. A magyar képviselők akkor hozzájárultak oly megállapodáshoz, amely a határon szigorúbb ellenőrzést és bizonyos tekintetben a magyar állategészségügyi modernizálását kívánja. Ez a megállapodás megtörtént és tegnap csak arról volt szó, hogy a szakminiszterek is jóváhagyják. Ily módon konstátáltot, hogy ebben a kérdésben a megegyezés el van érve.

Az adókérdésekben tegnap jelentékeny közeledés történt. A tanácskozás legfontosabb tárgya volt a magyar állampapírok mentesítése az osztrák járadékok alól. A két pénzügyminiszter konferenciáján megállapították a kérdés elintézésének módjait és alapelveit. Ausztria koncedálta a magyar állampapírok adómentességét a Magyarország feljuttatása vizualaton való szállítás megadótatását. Ausztria azonban ehhez a megállapodáshoz oly feltételeket járult, hogy Magyarország még más kiegyezési kérdésekben engedni fog. A bizományi raktárak megadótatása tekintetében is megegyezett a két kormány. Az idézett bécsi lap szerint jövőre csak oly osztrák óceák raktárai esnek Magyarországon adó alá, melyeknek vállalatai szervezettük, kiterjedésükkel és személyzetükkel fogva valóságos önálló áruraktárak jellegével bírnak.

Az önálló vámterület mellett. Ujpesten ma délután 4 órakor az ipartestület négygyűlést rendezett az önálló vámterület érdekében. A országos függetlenségi párt nevében Barabás Béla, Molnár Ákos és Nessi Pál jelentek meg a látogatott négygyűlésen.

Csepregy Pál ipartestületi elnököt választotta meg elnökönek a négygyűlés, akinek rövid megnyitó beszéde után Molnár Ákos országgyűlési képviselő fejtegette az önálló vámterület előnyeit és kijelentette, hogy párta a legnagyobb érveléssel küzd annak megvalósításáért. Utána Fejér Márton beszélt és határozati javaslatot terjesztett elő, amely az ország összes ipartestületeit felkérte a szöveglet, hogy az önálló vámterület érdekében négygyűléseket rendezzenek. Kérvényt óhajtatni az országgyűléshez is Wolfner Tivadár országgyűlési képviselő útján, akinek még utasítást is ad hogy a képviselőházban szólaljon föl és szavazzon az önálló vámterület mellett. Végül a függetlenségi pártot felhívja, hogy e cél érdekében a legerélyesebb parlamenti harcot indítsa meg.

A határozati javaslatot egyhangulag elfogadják, mire Klári Ferenc szocialista munkás szólalt föl és szemére hányta a függetlenségi pártnak, hogy az önálló vámterület kérdésében nem foglalt állást. Híve az önálló vámterületnek, de szerinte a kisiparos attól nem sokat várhat, mert nem a közös vámterület az elensége, hanem a gyárpar és a rossz ipartörvény. Zajos tiltakozások közt fejtegette azután a szocialisták elveit és felhívta végül a függetlenségi pártot, hogy küzdjön a nép igazaiért is.

Barabás Béla válaszolt a szocialista beszédre, hangoztatva hogy a függetlenségi párt igenis óhajta a választói jog kiterjesztését, de ezen a négygyűlésen erről nem lehet beszélni, mert az az önálló vámterület érdekében hivatott össze. Ne keressük most a választófeleket a pártok közt, hanem fogjunk kezét a közös elenség, Ausztria ellen.

Hűdévári Lehel felszólalása után Taksonyi József az önálló vámterületről irt ódáját szavaltta el. Majd Bobek Ferenc akart beszélni az újjászervezett szocialisták nevében, de erre a régi párt hívei olyan lármát csaptak, hogy Bobek kénytelen volt elálni a szótól. Nessi Pál országgyűlési képviselő volt az utolsó szónok, kijelentve a többi közt, hogy párta nem fogja engedni, hogy a vámszövetség január elsején létrejőjön. Miután Csepregy elnök köszönetet mondott a megjelent képviselőknek, Krávkó Ferenc még egyszer akart beszélni, de lehurrogták. A négygyűlés aztán rendben szétoszlott.

Iskola és társadalom.

Budapest, augusztus 24.

Sokszor fölmerült már hivatalos és nem hivatalos iskolai körökben az a fogós kérdés, miképpen lehetne az iskolát a társadalommal oly kapcsolatba hozni, hogy az üdvös kölcsönhatás minél hathatósabban előmozdítsa a köznevelődést, hogy az iskolák hatása intenzívebb, működési irány pedig az életnek megfelelőbb legyen. Legsikeresebb természetesen az a megoldás lehetne, ha iskola és társadalom minden mesterséges kényszer nélkül, ösztönyszerűleg közelednek egymáshoz, ha a társadalom miveltebb rétegei önkéntlenül és természetesen keresnek ezt a kapcsolatot s szeretettel ápolnak a rokonszenvet azon intézmény iránt, mely a jövő nemzedék társadalmának, a nemzet konszolidációjának leghatalmasabb erőforrása és viszont az iskola is felismerné a miveltebb társadalomban azt a termékeny talajt, amelyben gyökereket verve, sokkal könnyebben és eredményesebben fejthetné ki áldásos működését, miként azt a miveltebb angoloknál és különösen a skandináv népeknél látjuk.

Sajnos azonban, nálunk tudvalevőleg még jó távol vagyunk ettől az ideális állapottól. A mi társadalmunk az iskolát még jórészt csak bizonyítványosított intézetnek nézi. Nem a nemzet jövője, hanem csak saját gyermekük megéltetése lebeg szemük előtt a társadalom azon tagjainak, kik az iskola iránt ideig-óráig érdeklődnek. S minő önző irányu, mily elfogult ez az érdeklődés! Hányszor válik az iskolának inkább átkává? De viszont az iskola emberei is sokkal zárkózottabbak, sokkal bizalmatlanabbak minden iránt, ami nem iskolai és sokkal feltékenyebbek csekély körű hatalmukra, mintsem a közeledést előmozdítani hajlandók volnának.

Ily körülmények közt hivatalosan és mesterségesen tették több ízben kísérletet az iskola és társadalom közötti jó viszony előmozdítására. Ilyenek voltak az alkotmányos éra erő ideális gondolkodású közközvetési miniszterének némely törvényes intézkedései, mint az iskolaszékek, majd később az iskolai gondnokságok és különösen az iskolatöredékek intézményének szervezése. Mindezek azonban sikerre nem vezettek. Hajótörést szenvedett a nemes törekvés egyrészt a társadalom vezető embereinek apathiján, akiknek nagy része csak megfizető címnek, némelyike alkalmatlan tehertek tekintette a fontos megbízatást, másrészt a tanterfiak nagyrészenek feltételességén, akik csak fölösleges és kényelmetlen ellenőrző közeget láttak mindezen intézményekben s a vége az lett, hogy maradt minden a régiben.

Maguk az iskolák is nyújtottak itt-ott alkalmat a közeledésre iskolai ünnepélyek nyilvánossága tétele, iskolai játékonysági egyesületek alapítása útján, amelyekbe a társadalom vezető elemeit is beválasztották. Ennek sem volt eredménye. Tény az, hogy nálunk iskola és társadalom között egyéb, mint hivatalos érintkezés ez idő szerint fenn nem áll. És ez a helyzet nem is fog megváltozni mindaddig, míg a baj két főforrását, amelyekre fennebb rámutattunk, nem orvosoljuk: a tanítók és tanárok idealizmusán és a társadalom lelkes, a kultúra iránt melegen érdeklődő, ambíciós férfainak megnyerésén fordul meg a dolog.

A napokban lefolyt országos tanítógyűlés is rámutatott — bár más szempontból — arra az anomáliára, amit a tanítói pályára lépőknek nagy részénél az előképzettség vagy mondjuk helyesebben, az előélet nagyon is enyhe elbírálása idéz elő. Igen sok esetet tudunk, mikor a középiskola 4. osztályát elégtelen eredménnyel végző növendékeket szülei azzal a megoklással mentették meg a biztos bukásból, hogy hisz' ugy is elviszik tanítónak a képezdéb. Arra is tudunk sok esetet, hogy szülek büntetésből vitték fiukat kedve ellenére képezdéb. Mit lehet várnunk oly tanítóktól, akiket nem ideális lelkesültségű, hanem a rideg kényszer szorít erre a nem éppen rózsás pályára? — Tegyük hozzá, hogy a tanári pályával sem vagyunk különbben. A tanári pályára ugyan nagyrészt jó tehetségű, jeles bizonyítványú tanulók lépnek, de — sajnos — ezeknek nagy részét nem az ideális hivatelt, hanem legtöbbször a szegénység és — mondjuk ki nyíltan — az a körülmény vezeti, hogy nem oly családból, nem oly társadalmi osztályból származtak, amelynek társadalmi súlya és befolyása segítségével a közpályán nagyobb karriert számíthatnának. Különösen feltűnő, hogy a tanári pályán a tiszgyökere magyar elem és az u. n. középirtokos osztály nagyon csekély számmal van képviselve. Már pedig jól tudjuk, hogy a társadalom vezető eleme a meggyekben még mindig ez utóbbiakból kerül ki. Csodálhatjuk-e ily módon, hogy az iskola és társadalom között a mi viszonyaink között oly csekély a kontaktus?

Első teendő tehát az volna: lehetővé tenni, hogy a tanítói és tanári pályára minden társadalmi osztályból örömmel lépjenek azok, akiket ideális lelkesedésük vezet e pályákra. Hogy pedig ez bekövetkezhessen, a tanítói pályát először is

kívánatossá kellene tennünk, amire különben a küszöbön levő fizetésemelés révén erős a kilátásunk; másodsor pedig erősebb megrostálás alá kellene vennünk a tanítói és tanári pályára lépőknek a állami ösztöndíjban egy képeződésben, mint az Eötvös-kollégiumban csak azokat volna szabad részletetni, kik komoly lelkesedésből lépnek e pályára. Az Eötvös-kollégium folyamodóinak életrajzát és olvasmányai jegyzékét is csatlósítjuk kérvényükhöz. A tanítójelöltek előéletét, gondolkodásuk eddigi irányát — amennyire lehetséges — más uton, akár elüljárásúguk, akár valamely tanügyi hatóság közvetítésével fűrészszük ki. Szaporítsuk minden fokon az ösztöndíjakat és a siker nem maradhat el.

De másfelől a társadalomban igyekezzünk kifűrészni, kik azok a lelkes férfiak, akik a kultúra iránt érdeklődnek s ha kell — mert hisz e nemes célfelment a hiúság vádjától — önként jelentkezéskből is állítsuk össze az iskolai hatóságokat és felügyelőket.

Végül pedig szaporítsuk és fejlesszük azokat az intézményeket, melyek eddig is összekötő kapusok szolgáltak iskola és társadalom között: a népnevelési egyesületeket, az ifjúsági egyesületeket, az együttesen kezelt iskolai- és népkönyvtárakat, a szabad liceumokat, a szülői értekezletek intézményét stb.

Ha mindez eszközököt szilárd akarattal és lankadatlan tetterrel megragadjuk; ha ideális gondolkodású tanítók, lelkes tanügyi barátok és tapintatos szervezett kulturintézmények szolgájk a közmivvelés szent ügyét: akkor a mi társadalmunkban is megindul a nemes eszmék villámfolyama, mely megnemesíti, fölvirágoztatja nemzeti kulturánkat s átalakítja társadalmunkat.

E. A.

Margit Zsófia hercegnő meghalt.

Budapest, augusztus 24.

Gmundenből azt a szomorú hírt jelenti egy távirat, hogy Margit Zsófia württembergi hercegnő ma este 6 óra 15 percek elhunyt. Egy kilenc esztendő boldog házasságnak szakadt korai vége, özvegyiséggel sújtva a férjét Albrecht württembergi herceget és árvasággal hat gyermeket, akik közül a legidősebb még nincs kilenc éves. Az alig 32 esztendő fiatal asszony halálhíre megrendítően hat azokra, akik az orvosi bulletinokat olvasva, biztat a nagybeteg hercegnő gyógyulásában. A pénteken végrehajtott műtét, ahogy az orvosi jelentés szól, sikerült is, de csakhamar súlyos komplikációk léptek föl és a gyöngye szervezett hercegnőt az orvosi tudomány nem tudta megmenteni. Nemcsak Württemberg lakossága tekint lesújtva az áldott szívű hercegnő ravatalára, de új gyász borul királyi családunkra is, amelynek egyik legszimpatikusabb tagja volt. Mint néhai Károly Lajos főherceg leánya, unokahuga volt királyunknak, aki nagyon kedvelte ezt a szelíd, nagymivveltségű, ábrándozó lelkű rokonát, és testvérhuga Ferenc Ferdinánd trónörökösnek. A bécsi udvari körökben kiváló szellemi és tudományos műveltsége, valamint szívósága folytán szeretetteljes hódolat tárgya volt, ugyszintén a cseh fővárosban, ahol sok éven át a nemesi halog-alapítványi intézet apátnői méltóságát viselte, azt a nagy tisztséget, amely jogtadótt viselőjének, hogy a cseh koronázáskor a királyné fejére tegye a koronát. Magyarországon jóformán e méltósága révén ismerkedtek meg nevével, de a fiatal asszony elhunytja mégis mély megilletődést fog kelteni nálunk is, tudva, hogy a megboldogult hercegnő mily közel állott a mi sokat szenvedett öreg királyunk szívéhez.

A megboldogult hercegnő betegségét részben meghülés okozta. Gmundenbe utaztában Wilhelmshafenben hült meg és nagybetegem érkezett Gmundenbe, ahol azonnal ágyba kellett fektünie. Férje akkor a hegyek közt vadászott és felbeszakítva a vadászatot, Gmundenbe sietett. Dr. Wolfgruber gmundeni polgármestert, Fülöp württembergi herceg háziorvosát hívták a beteghez, aki azonnal felismerte a baj komoly természetét s veszedelmét látva, a hercegnő férjétől azt kérte, hogy Braun Gusztáv professzorral konzultálhasson.

Braun tanár a mult hetén alaposan megvizsgálta a beteg és állapotát legkifejtőnek találta. A balcsipő tájékán észlelt daganatot kenőcsökkel próbálták eloszlatni. A rokonság szerető részvétellel sietett Gmundenbe és meglátogatta a nagybetegem. Mária Krisztina spanyol királyné is, aki tudvalevőleg elődje volt a Híradás apátnői méltóságában. Kedden reggel a beteg hercegnő kívánságára megjött Marschal/cimzetes püspök, a hercegnő gyermekkori nevelője és feladta a betegnek az utolsó kenetet, aztán visszatért Bécsbe. A hercegnő állapotában javulás nem mutatkozott és csütörtökön az orvosok elhatározták, hogy operáció útján eltávolítják a daganatot.

Másnap az operáció Braun tanár vezetése alatt

meg is történt. Nagyon veszedelmes műtét volt, mert a vérdaganatot a hasüregből kellett eltávolítani, ami körülbelül két órát vett igénybe. Az operáció előtt a hercegnő gyermekeit obajtotta látni; megindító jelenet volt, amikor a kicsinyeket a betegágyhoz viték és az anya sorra megcsókolta őket. A műtét után, amelynek megtörténtéről királyunknak is táviratilag értesítették, a hercegnő nagy megkönnyebbülést érzett, bár a sok vérvesztéséggel nagyon elgyöngyített. Ennek a tünete már lassan oszladozott, láza is eléggé türethető volt, amikor tegnap este hashártya-gyulladás és egyéb komplikációk léptek föl, úgy hogy a katasztrófa elkerülhetetlennek mutatkozott.

A hercegnő 4 órában elvesztette eszméletét és este 1/4 órákor hosszú haláltusa után örökre elaludt. Királyunkkal táviratilag tudatták a szomorú eseményt, mire ő felsége azonnal táviratban kondoleált Albrecht hercegnek.

Az oly fiatalon elhunyt hercegnő 1870. május 13-án született Artställen alsó-ausztriai községben. Királyunk anyjáról nevezték el Zsófiának, míg a másik nevét Margit szász hercegnő emlékére kapta. Anyja Károly Lajos főherceg második neje volt, Mária Annunciata főhercegnő, II. Ferdinánd szicíliai király leánya és igazi nevelő anyja, mivel Mária Annunciata hercegnő már 1871-ben, tehát csaknem egy évvel leánya születése után meghalt, Károly Lajos főherceg harmadik neje, immár özvegy: Mária Terézia főhercegnő lett, aki már gyöngye gyermekkorától kezdve vallásos irányba terelte az apaca élet iránt hajlammal viselt főhercegnő nevelését. Így történt, hogy már 16 éves korában a prágai nemesi halog-alapítvány apátnői méltóságát viselte, amely a Mária Terézia királyné által megállapított szabályzat értelmében mindenkor az uralkodóház egyik nőtagját illeti meg. A főhercegnő, ki különben is rendkívül valóságos kedélyű volt, olyannyira hogy egykorosabb tüszűbetegséggel folytatott az apacától is fel akarta venni, igazán szorgalmasan és lelkiismeretesen teljesítette apátnői kötelességét, amelyek csak nyilvános beszédek tartásával és tejedelmi vendégek fogadásával állnak összekötöttesben. 1892. július 12-én jegyet váltott Albrecht württembergi herceggel, Albrecht főherceg vendégével és ekkor lemondott apátnői méltóságáról, amely különben sem akadályozta meg abban, hogy világi ünnepélyekben részt vegyen. Így többször szerepelt ünnepi alkalmak mint műkedvelő, de természetesen pusztán családi körben, leginkább atyja bécsi és reichenau palotájában. E mellett az irodalomnak és művészetnek kiváló páriológja volt és a iestészetben nem csekély ügyességet szerzett. 1893. január 24-ikén volt a fiatal pár esküvője és azóta a főhercegnő Stuttgartban lakott, ahol nagyon szerették a szép szőke hercegnőt, aki ott is élénk részt vett a társadalom jótevény és kulturális munkájában.

HIREK

Budapest, augusztus 24.

— BUDAPESTI NAPLO. Augusztus 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tiszteit olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Mária Valéria főhercegnő gyermekeivel és kíséretével ma este 7 órákor Ischl-ből Brennerbadba utazott. — Henrik porosz herceg neje egy kiel távirat szerint a hommelmarki kastélyban könnyű kanyarót kapott. — Mária Krisztina spanyol anyakirályné ma délelőtti a déli expresszonnal hazautazott Párisból. — Széll Kálmán miniszterelnök tegnap este Bécsből Buchsba utazott. — Darányi Ignác földmivvelésügyi miniszter ma délután Bécsből visszakereszt Budapestre. — Fenyvesy Ferenc Veszprémmegye főispánja Marienbadból, ahol a nyarat töltötte, Budapestre érkezett.

— Lajos-napja. Holnap, hétfőn van Lajos-napja, Kossuth Lajos névnapjának évfordulója. A Kossuth Lajos női kör az évforduló napján megkoszorúzza és virágokkal hinti tele Kossuthnak a kerepesi-uti temetőben levő sírját.

— A perzsa sah Angliában. Londonból táviratozzák, hogy a perzsa sah tegnap Windsorbba ment, ahol megkoszorúzza Viktória királynő sírját. Azután megnézte a kastélyt és a kristály-palotát, ahol tiszteletre tisztázták a rendszert.

— Kitértetés. A király személye körüli minisztere előterjesztésére, sok évi hasznos szolgálataik elismerésül Bernstein Antal nyugalmazott pénzügyi tanácsos és dohánybeviteli felügyelőnek Ferenc József-rend lovagkeresztjét, Havlicsek József nyugalmazott dohánybeviteli felügyelőnek pedig a pénzügyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— Erzsébet királyné szobra Bécsben. A bécsi Erzsébet-szobor-bizottság még júniusban úgy határozott, hogy Erzsébet királyné szobrát a Stadtparkban állítja föl. Azóta azonban egy erős áramlat indult meg a császárvárosban a helykedés ily megoldása ellen, maga a sajtó járt elül a mozgalomban, amely elől többé a szoborbizottság sem térhetett ki. Tegnap aztán ez a bizottság megemissitette régebbi határozatát és végérvényesen a Volksgartent választotta a szobor helyéül. Példát vehetnénk ebből a megmástitott határozatból a mi szoborbizottságaink is, amelyek a multban éppenséggel nem mindig voltak szerencsések a gondjaira bizott emlékművek helyének megválasztásában.

— Zászlószentelés. Lelkes ünnepség keretében avatták föl ma délelőtti a budapesti egyesült jótékony magyar asztaltársaságok központjának nemzeti zászlószentelését. Az ünnepélyre az egyesült Kovács-terti helyiségében gyülekeztek a tagok, a fővárosi testvér-egyesületek s a meghívott vendégek. A zászlóanyai tisztséget Nessi Pál országgyűlési képviselő neje vállalta el.

Tizenegy órákor megindult a menet a Rákóczi-úton a bangai mellett az újárósházára. Ott Barta Ferenc országgyűlési képviselő hatóságos beszédében vázolta az ünnep célját és jelentőségét, üdvözölte a zászlóanyát és a közönséget, majd a betegségre miatt távollévő Kossuth Ferenc helyett Barabás Béla országgyűlési képviselő monddta el zászlóelavató beszédét, amely mély hatást gyakorolt a közönségre. Ekkor az egyesület elnöke Koltai Pál átvette a zászlót és szépen átgondolt beszéd keretében vázolta az egyesület multját, azt a magasos célt, amely a történelmi emlékek ápolásával és üntudatos nemzeti szellemet van hivatva ébren tartani és fölszólította a polgárságot hogy támogatásával tegye lehetővé, hogy a zászlót mindig diadalmában lobogtathassa. Ezután az emlékszógek bevérese következett, minek megtörténtével Barta Ferenc országgyűlési képviselő buzdító szavakkal berekesztette az ünnepélyt. Az új várososházáról az ünneplők a József főherceg-szállóba vonultak, ahol nagy lakoma volt. A lakomáról üdvözölő táviratot küldtek Kossuth Ferencnek.

— A munkácsi vár pusztulása. A munkácsi vár rekonstruálása dolgában fölmerült a terv, hogy a várba ismét fegyvereket lehetne elhelyezni. Erre vonatkozólag Török Kálmán, nyugalmazott országos fegyintézeti igazgató ezt írja nekünk:

A munkácsi várbán 1893-ban történt az utolsó általános tatarozás és renováció. Azután az évenként mutakozó omadázások legyenc munkaerővel pótolattak, míg később a vár egy vartélyelő gondozása alatt állott. A vár felügyelője Liberting Lajos, volt fegyintézeti segédnök, július 27-én meghalt s a vár gondnok nélkül maradt. A felügyelői hatóság azonban a hiányok felől értesült, s csak idő kérdése a részletes javítások megkezdése. Az augusztus 9-iki vihar sok kárt okozott a várbán. Szükségessé vált az évenként meg-megújuló vihar nyomait eltüntetni, de hogy ez az időszaki véletlenség aggodalmat okozó volna, ezt nem lehet komolyan elfogadni. Az új vartélyelő gondja lesz az előde által javaslata hozott javításokat végrehajtani. Hogy sok laikus véleménye szerint a várba ismét fegyvereket lehetnének elhelyeztetők, erről — történelmi szempontból — nehéz volna határozott helyességgel válaszolni. Ma már ott vagyunk a fegyintézetek szervezése körül, hogy a vár épületei csak csekély számú fegyverrel volnának képesek beogadni s magában a várbán a magán-eljárás javító-rendszerét végrehajtani abszolúte lehetetlen volna. A vár gondozása és fenntartása az igazságtügyi kormányzatnak — más intézetek fenntartási költészeiből aránylag — tetemes és sok tekintetben terhes költészeket okozott. Ezek a több motívumok, a mik a fegyintézet elosztását tették szükségessé és elkerülhetetlenül indokoltak is. Ha azonban a legyenc munkaerőnek jogosult felhasználásáról és arról az országosan nyilvánuló közömbösödről van szó, hogy a munkácsi vár régi tornajában fenntartassák, és mint nemzeti dícsőségünk és szabadságszeretünk emléke továbbra is fennálljon, erre nézve volt már szerencsem azt az indványt tenni, hogy miután a vár fekvését, heijiségeit és kezelést illetőleg, ott másnemű intézményt elhelyezni úgy sem tartom lehetségesnek, építsünk egy intézetet a vár körüli lapályos, bő vízü, egészséges kímájú és a környezet által jótékonyan vehető területen, ahol az építéshez megkívántott anyaghoz és munkaerőhöz nemcsak jutányosan lehet hozzájutni, hanem az intézetre nézve mindig kéznél levőleg is és ekkor bizzuk a vár gondozását felhasználását a vár közvetlen közelében elhelyezhető fegyintézet igazgatóságára. Mert én, aki a rekonstruált szegedi börtöntől jöttem Munkácsra és 11 éven át küzdöttem a vár lehető rekonstrukciójával, közvetlen tapasztalásból tudom és ismerem, hogy a várbán a büntetésnek rendszeres végrehajtását abszolúte lehetetlen szabályozni; és mellesleg, a vár heijiségei csak mint közvetítő intézmény lehetnének célszerűleg felhasználhatók.

— A fiatal pincérnök alkony. Széll Kálmán mint belügyminiszter hónapokkal ezelőtti rendeletet adott ki, hogy kávéházi kaszínók csakis oiján nők lehetnek, akik legalább negyvenévesek. Ezt a rendeletet még nem hajtották végre. Most azonban a belügyminiszter újabb rendeletet adott ki, mely szerint a vidéken vendéglői-pincérnök vagy szállodai szobaleány csakis oly nő lehet, aki negyvenedik évét betöltötte. A rendeletet, mely lo jó évi szeptember 1-én lép életbe, a vidéken szigorúan óégre fogják hajtani.

— **A hamisított postautalványok.** A tegnapielőtti fölledezett utalványhamisítás tettese, *Beretka Gyula*, akinek a rendőrség pénteken elrendelt országos körözését, nemcsak a versenyutcai postahivatalt károsította meg. A nyomozás során kiderült, hogy *Beretka* a pécsi postahivatallal két darab hamisított utalványra szintén 1480 koronát fizettetett ki. *Beretka Magyarherтелен* volt postamester s állomási előjáró s már Magyarherтелен sikkasztott, mire a pécsi postaiszolgálatóság följelentése folytán le is tartóztatták. A sikkasztásának a következőképp jöttek nyomára. *Opris Péter* pécsi postaiszolgálat tavalay október 17-ikén teendő elhanyagolása miatt Pécsre idézte, de ekkor *Beretka* táviratilag kimentette magát, hogy aznap nem jöhét. Másnap, október 18-án meg is jelent *Opris Péter* pécsi postaiszolgálatnál, aki a postahivatalt iratának átvizsgálása alkalmával olyan szabálytalanságokat fedezett föl, amelyek világosan mutatták, hogy *Beretka* sikkasztott. Az elsikkasztott összeg 1900 koronát tett ki. Ahogy *Beretka* büne a sajtó bevallása alapján igazolást nyert, a rendőrség letartóztatta az igazgató jelentésére és átkísérte az ügyészség fogházába. Az ügyben csakhamar meghozták az ítéletet, amit azonban *Beretka* megfellebbezett. A kirótt büntetés nem volt nagy és az ügyvéd és a fél keresére ideiglenesen, míg újabb ítélet hoznak, szabadlábra helyezték. *Beretka* ezután elment *Komlóra* az egyik jőbarátjához, aki szintén vasuti állomáselőjáró és postamester. Több napig tartózkodott itt és barátjának segített, aki szívesen fogadta, mivel nem is sejtette, hogy vendége ellen fogelmi eljárás van folyamatban. Ezt az alkalmat használta ki *Beretka* s a komlói postabélyegzővel négy postautalványt lebélyegzett, amelyek közül kettőt Budapestre, *Tóth Kálmán* névre címezett és kettőt Pécsre *Nagy Imre* névre. A Pécsre küldött utalványok egyike 880 koronás és a másik 600 koronás volt. Pécssett *Nagy Imre* utaseprőnél másnap megjelent s előadta, hogy az ő nevére két utalvány jön, amit ő nem vehet föl, mert fogelmi vizsgálat alatt van. Ezért címezte az ő nevére. Másnapra a pénz meg is jött, amit aztán rendben fölvet. Aztán még Pécssett tartózkodott négy héig. Közben megfordult Budapestben, ahol kiváltotta a másik két utalványt is. Most, hogy Budapestben rájöttek a csalásra, Pécssett is felfedezték a csalást. *Beretka* az előbbi sikkasztásával együtt összesen 4860 koronával károsította meg a postakincstárt; az ellene kiadott körözésnek eddig még semmi eredménye sincs.

— **Kossuth Lajos emlékezete.** *Nagy-Enyed* városa Kossuth Lajos születésének századik évfordulóján szép ünnepet rendez. Dél előtt istentisztelet lesz a református templomban, mire a városi körvelet ünnepi közgyűlése következik, melyen a következő indítványokat tárgyalják: Kossuth emlékének megörökítésére arcképét megfestetik és a főutcát róla nevezik el. Délután népünnep lesz a sétatéren, amely alkalommal az emlékbeszédet dr. *Gárdai* ügyvéd tartja. Este kivilágítás lesz és megvendéglik a 48-as honvédek.

Hatvan város képviselőtestülete folyó hó 23-ikán tartott közgyűlésén nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját lényesen megünneplik és Kossuthnak szobrot állítanak, melyre a város 1000 koronát szavazott meg.

— **Egy csata emlék.** Miriszló közösg határában az 1801-ben Mihály oáh vajda ellen nyert győzelmes csata színe egy emléket állít az Aisóhermegeyi történelmi társulat. Az emlékfelavatás szeptember 11-én lesz.

— **A déli sark felé.** A stockholmi *Aftonbladet* azt jelenti az *Antarctic* déli sarkkutató hajóról, hogy a felsarki vizeken való három havit után visszatért a Falkland-szigetekhez. A lap közlése szerint az ut tudományos eredménye nagyon kielégítő. A nagy ismeretlen tenger a Falkland-szigetek és Dél-Georgia között oceanográfiai szempontból megvizsgálták és nagyon értékes zoológiai gyűjteményeket hoztak haza. A tengermerésnél talált legnagyobb mélység 5997 méter volt. Georgiaiban az expedíció nagy geológiai, botanikai és zoológiai munkákat végzett és a legnagyobb fjordokról a szigetek keleti oldalán körülbelül 600 négyzetkilométernyi területről térképet készített.

— **A zsidók Romániában.** *Eukarestből* írják: A román kormány az őszel törvényjavaslatot szándékozik a kamarák elé terjeszteni az olyan zsidók naturalizációja tárgyában, akik a tudományok, az ipar és kereskedelem terén érdemes működést fejtenek ki. A kormány ezzel elejét akarja venni a jóinduló zsidók kivándorlásának. *Sturdza* minisztere nők most tárgyal az egyes pártcsoportokkal, hogy törvényjavaslának többséget biztosítsion.

— **Vasuti baleset.** A kassa-oderbergi vasut 15. számú személyvonatát ma reggel 3 órakor *Lucsnavafúrdó* megállóhelyen való tartózkodása alatt egy gépvonattal ütközés az összeütközés következtében az utolsó *hó kocsik* kishalt. Emberben kár nem esett. A kishalt kocsik ma reggeli 6 órára már beemeltettek s azóta a vonatok rendszeresen közlekednek. A vizsgálat folyamatban van.

— **Mérnök és milliomes.** *Walter Scott* több-szörös milliomes az *Illinois* Wire Company elnökét tulajdon iródiájában leszurta néhány nappal ezelőtt *Stebbing* magánmérnök. *Scott* valami fűtőberendezés elkészítésével bízta meg *Stebbinget*, de a munkával nem volt megegyedve s meglátáta a fizetést. Ebből szóvalás támadt, majd a nekidühödött milliomes ki akarta dobni az ajtón a mérnököt. Hátraszorította az ajtó felé miközben az ajtó ablakablái is betörték. A következő pillanatban azonban *Stebbing* egy papírvágókéssel kétszer melledőtte *Scottot*, aki néhány pillanatig tántorgott, ezután elbukott és aig busz perc múlva meghalt. Érdekes, hogy *Stebbing* ötvenhat éves, gyöngye termélt ember, holott a milliomes mindössze 46 éves volt s hat láb magas, óriási alak. *Stebbing*eset egész összevazeva, megszakított ruhában találták meg a rendőrök, ami szintén a mellett szólt, hogy a gyilkosságát vad dulakodás előzhette meg. *Stebbing* vallomásaiban az erősítette, hogy a papírvágókést öntudatlanul dőfte *Scott* testébe a viaskodás hevében.

— **Egyetemi beiratkozások.** A Tudomány-Egyetem a beiratások az 1902–1903-ik tanév I. félévére folyó évi szeptember hó 1-én kezdődnek és bezárólag 12-ig tartanak. Akiknek valamely elhárítatlan akadály miatt lehetett en személyesen jelentkezniök, tartóznak akadémizatiókat hiteles okmányokkal igazoló és az illető kar dekánohoz intézett kérvényben előjegyztetésüket kikérni és megjelölni az időpontot, amikor a beiratás végett személyesen megjelenhetnek, ami azonban október hó 6-ikán tul nem terjedhet. A tandíj összege a rendes- és gyógyászati halgatókra nézve kivétel nélkül 75 korona. Ugyanannyi az egész tandíj a rendkívüli halgatókra nézve is, azonban azon esetben, ha a rendkívüli halgató csak egy tárgyra iratkozik be, melynek heti óraszám a rendes halgatókra nézve kötelező heti óraszám felét meg nem haladja, tandíj címén 20 korona, azon esetben pedig, ha e tárgyi heti óraszám meghaladja a rendes halgatókra nézve kötelező óraszám felét, vagy ha a rendkívüli halgató több tárgyra kíván beiratkozni, melyek óraszám a nem több 10 óránál, tandíj címén 30 korona fizetendő. A tandíj a quaesturában a beiratások azonnal lefizetendő. Aki tandíjmentességért folyamodnak, kötelesek szabályszerűen fölszerelni s az illető kar tanártestületéhez címezett folyamodványukat az illető kar dekáni hivatalában a beiratási rendes határidőben (1902. szeptember 1–12-ig) benyújtani és magukat úgy a quaesturában, mint az egyes halgatótanároknál előjegyezteni. Később benyújtandó kérvények hivatalból visszatartattnak. A tandíjmentességi folyamodványok elintézésének kihirdetése és azoknak az illetők részéről történt átvétele után, a végleges beiratkozás bárom nap alatt jogszavatandó s a tandíj, el nem engedés esetén, lefizetendő. A tandíjmentességi folyamodványoknak az illetékes kari testület által eszközölt elintézése végleges; új kérelmeknek vagy többlezéseknek helye nincs a tandíj lefizetésére halasztás nem adható. Egyebekben a tudomány-egyetem nézve lenálló tanulmányi, fogelmi és tandíjszabályzat rendelkezései adnak felelősséget, melynek szabványát minden egyetemi halgató ismerni tartozik. A tanulmányi, fogelmi és tandíjszabályzat egy példányát az egyetemi halgató beiratkozása alkalmával kapja.

— **A munkássegélyező-pénztár és a közösgéi jegyzők.** A magyarországi közösgéi jegyzők országos egyesülete augusztus utolsó napjaiban fogja Budapestben országos nagygyűlést tartani. Mint értesülünk, az egyesület hazafias ve elősége ezt az alkalommal fel fogja használni arra, hogy a segélypénztár ismertetésének ügyét a magyarországi jegyzői kar-nak kiváló figyelmébe ajánlja és ezzel is hozzájáruljon annak a társadalmi munkánk komoyságához, melyet az ország jegyzőiül teljes joggal elvár a kövélemény.

— **Tanácsülés az egyetemen.** A budapesti tudományegyetem tanácsa augusztus hó 31-én délelőtt kilenc órakor ülést tart. Az ülés megválasztja a rektori hivatal átadásánál közreműködni hivatott bizottságot és megállapítja az új tanács beiktatásának időpontját.

— **Ninosen tifusszárvány.** A Magyar Távirati Iroda adta közre azt a hírt, hogy Balatonfüreden tifusszárvány van elterjedve. Ennek ellenében ma a következő hivatalos jelentést tettük:

Alulírottak kijelentjük, hogy Balatonfüreden tifusszárvány ninosen: van ugyan a földterület egyik szélső, úgynevezett Réb-féle viljájában két tifusz-beteg, akiket ugyanott ápolnak, de a betegség tovaterjedésének megakadályozására a kelő óvó és eljött intézkedések megtörtettek. A föld nyilvános életében tisztaság uralkodik és az élelmiszerek kitögzástanak. *Balatonfüred* 1902. augusztus 23. *Háry István* zalavármegyei tiszti főorvos, *Langer István* szoligabíró és földbiztos, *Luigi Kalván* földőrigazgató, dr. *Haruy István* földőrintézetű főorvos.

— **A dróttalan táviró.** A berlini Siemens és Halske-féle részvénytársaság a tal Sasnitzen és Kolbergben létesített dróttalan táviró-állomások ma reggel állották az első írásbeli és szóbeli üzenetet. A két állomás 170 kilométernyire van egymástól.

— **Orvosi tiszti vizsgálatok.** Az orvosi tiszti vizsgálatok október 6-ikán kezdődnek a fővárosban. Az előkészítő tanfolyamot dr. *Kaiser* Károly, a belügy-minisztérium egészségügyi és bakteológiai intézetének vezetője, szeptember 9-ikén kezdi meg.

— **Kárpótlás a vonatkéséért.** Amerikában csak nemrégiben történt, hogy egy vasutársaság nagy izgalmat, vitát keltett a híres csók-tíjalmáért. Ez az ötlet, mely tudvalegőleg abban állott, hogy a pályaudvarokon ne csokolódoznak az utasok a hozzátartozóikkal, mert az zavarja a forgalom lebonyolítását, — szóval ez az ötlet keletkezésével meg is halt, nagy volt az ellenzéke. Amerika azonban tud termelni hamarjában jó ötletet is, ha az egyik nem válik be. A Pennsylvánia vasutársaság — ha nem csalódunk, tán maga a csókügyet felidéző vasutársaság — most azt a rendet hozta be vonalain, hogy a késésekért kárpótolni fogja utasait. Ideát Európában olyanok ez idő szerint a vasuti viszonyok, hogy ilyen önmegrendszabályozásra nem igen képzelhető el egyetlen vasutársaság sem, azért azt az amerikai reformot rendkívüli esetnek kell venni. Pedig hát ez csak hozzátartozik a józan amerikai szellemhez. Mert hát a vonat rendelkezése az, hogy pontosan érkezéské meg kitűzött állomásra. Ha késik, az a vasutónak sem válik becsületére, ennek következtében nagyon jó, ha a vasutat serkenti valami bekövetkező bűnhődés arra az esetre, ha a vonat elmarad. A vasut majd jobban vigyáz akkor, hogy ez be ne következéské. Hiába, amint az egyes emberben van bizonyos gyöngöseség, úgy az intézmények sem tudják mindig megállani a helyüket némi szigorított fegyelem nélkül. Ami most már a részleteket illeti, a Pennsylvánia vasutársaság, amelynek fővonalán, a filadelfia-csikágó vonalon husz óra alatt rohog végig a gyorsvonat, a következőképpen intézte el a kárpótlás kérdését. Ha a gyorsvonat két órával később érkezik meg rendeltetési helyére, akkor az utasok kárpótlásaként két dollárt kapnak; ha a késés felülmúlja a három órát, akkor három dollár a kárpótlás. És így tovább. Kárpótlást kapnak a pittsburgi, altonai és hamburgi mellékvonalak utasai is, ha a vonat késik. Természetesen a kárpótlás nem nagy, egy-két órai késés olykor hatalmas veszteségeket is okoz, de az amerikai vasutnak ez az intézkedése jó magának, amiből lehet a dolgot idővel előre vinni.

— **Doyen lovagias ügye.** A Doyen-ügy még mindig nem fejeződött be. Doyen nevét bizonyára nem felejtette még el a közönség, hogy ő operálta szét egymástól Doodieát és Radiéat, a számi ikreket; erre még élénken vissza lehet emlékezni. Az egyik iker meg is halt, s arról sok szó esett, azonkívül a francia orvosok a rról erősen felzudult Doyen ellen, amiért kinematogramot engedett készíteni az operációról. Azzal vádolták meg, hogy vásári módon, rekláma használta fel az érdekes operációt, hogy komédiázzik a tudománytal és így tovább. Doyen védekezett, aztán elhalgott. Most újabb lovagias afféje támadt a számi ikrek miatt. A kinematogramok miatt, amelyeket az eset fontosságára való tekintettel csnátatott és később a berlini orvosi kongresszuson is bemutatott s a rétvükön ovációkat kapott a kollegáitól, a napokban *Legrain* tanár, Doyen egyik párisi kollégája, a francia orvosi lapokban hevesen megtámadta. Azt állította róla, hogy ezeket a kinematografikus felvételeket egy párisi külvárosban, vásári bódében pénzért mutogatta. Doyen kihívással felelt a támadásra. Miután azonban *Legrain* határozatlan azt állította, hogy a bódét és rajta Doyen nevét a saját szemével látta, a párbaj előtt meg kellett állapítani a tényállást és ekkor kiderült, hogy a bódéhez Doyennek semmi köze sincsen s benne csak értéketlen utánzatokat mutogtak. Erre *Legrain* bocsánatot kért a támadásért, amelyet nyilvánosan visszavont, sajnálatának kifejezésével. Doyen természetesen megelégedett az elégtétellel s az ügy békés elintéztét nyert.

— **Házasság.** Dr. *Kemény* Samu fővárosi ügyvéd tegnap tartotta esküvőjét *Wéber* Anna kisasszonnyal, *Wéber* Gusztav budapesti ékszergyáros leányával.

Beres Samu, a kassa-oderbergi vasut igazgató-ságának tisztviselője eljegyezte *Fischer* Margitot, *Fischer* Lajos, a miskolci hitelintézet pénztárosának leányát.

— **A titokzatos fogoly.** Rejtélyes embert tartóztatott le még május 31-ikén a triestzi rendőrség. Az illető *Paganelli* Józsefnek mondja magát. Azt állítja, hogy 1858-ban, Anconában született. Szabómesterséget tanult, de később felcsapott tengerésznek. 20 éves korától 8 éven át üzte mesterségét Brüsszelben. A legutolsó három év aitt sok küllödi városban járt a többiek között Budapestben is. Triesthez Anconából és Velencéből ment, de ezekben a városokban ismeretlen. Ezeket az állításait nem tudja igazolni. Két pénzárcazt találtak nála, amelyben 705 frank arany- és papírpénz, több korona és fillér volt. A triestzi rendőrség azzal a megkereséssel küldte meg a budapesti lökapitányságnak a személyleírását, hogy személyazonosságát iránt indítsion nyomozást. Kiderült ugyan, hogy *Luzernben* már le volt tartóztatva, ahol *Callet* Jules Feliciánnak nevezte magát. A rendőrség azt hiszi, hogy egy nemzetközi szélhámmal akadt dolga.

— **Bányaléggrobbanás.** *Troppauból* táviratozzák, hogy a karwini Gábor-bánya légaknában ma délnán bányaléggrobbanás történt. A robbanás romba döntötte a légakna gépházát. A szellőztető és a bányák sérthetetlenek maradtak. *Két munkást megölt a robbanás*, három súlyosan megsebesült, három munkás a romok alatt van. A kár meghaladja a 100.000 koronát.

— **Ismeretlen öngyilkos.** Egy rendőrszem az éjszaka a Városmajor egyik táján egy 30—35 év körüli munkásembert talált felakasztva. Lemetszette, de már halott volt. A ta alatt félig tolt pálinkásüveget találtak.

— **Cigányzene-hangverseny a Telefon Hírmondóban.** Ma este a Telefon Hírmondó mindazon előfizetői, kik az estét otthonukban töltik, kellemes szórakozásban részesülnek. Nyolc órától tizenegig az Enke-kávéházban játszó cigánybanda zenei műveit közeli a Telefon Hírmondó; ezen zenévitelt azonban a külföldi tözsdérelatok felolvasásokról megszakított szünet; valamint feltűz órákor, amikor az est folyamán érkezett hírek és táviratok kerülnek felolvasásra.

Schenk tanár álma.

— *A golyáelmélet folytatása.* —

Budapest, augusztus 24.

Meghalt a kormányozható golya elméletének sok megreformálóit szenvedett harcosa s alig néhány nappal halála után egyik bizalmasa azzal a meglepő hírrel áll a világ elé, hogy a nagyhirű embriológus az ő hirdetett teóriájával egy világ-átalakító, hatalmas rendszernek, az első lépésefokát rakta le. Egy cikk jelent meg egy *Kirchhoff* Arthur nevű berlinlő, aki meghitt embere lévén Schenk tanárnak, ismerte terveit. Vakmerő álom ez az embriológiai elmélet-hagyaték, amelynek nyilvánosságra hozásával *Kirchhoff* Arthur most előáll, s annyi bizonyos, hogy jó volt titkolódnia Schenknek, mert azok után, ahogy elbántak vele, a kifejlesztett elméletéért egyenesen megköveztek volna. Ha csak annyit jelzünk, hogy Schenk annak is a végére akart járni, hogy ne csak a születendő gyermek neveit állapíthassák meg, hanem a *szülők kívánsága szerint kiváló matematikusok, muzsikusok vagy írók születésnek a családokba*, — már ez is eléggé mutatja, hogy Schenk professoron ugyancsak elverik a port, ha nem tudott volna jól hallgatni. Egyelőre nincs ok arra, hogy kételkedjünk a berlini jóbarát közlésének valóságában, érdemes tehát megismerkedni ezzel a meglepő leleplezéssel, amely többek között arról is szól, hogy Schenk végeredményképpen az emberi nem regenerálására törekedett s lelkében egy újjászületendő, megifjohodott emberiségről álmodozott.

Schenk könyvének közvetlenül a megjelenése után — írja *Kirchhoff* Arthur — véleményeket gyűjtöttem össze és adtam közre *Virchow* Rudolftól, a két híres *Gusserov*tól és másoktól a Schenk-féle teóriára nézve. Ennek a következménye az lett, hogy köztem és Schenk között levelezés jött létre, s mikor 1900-ban Bécsbe kerültem, rögtön meglátogattam a tudóst. Nagyon jóvalis szeretetreméltó embert ismertem meg benne, aki félig osztrák, félig magyar hangszulozással beszél és nagy reménységgel csúng az elméletén. Behatón beszélgettünk és másnap eljött értem a fogadómba és újra beszélgettünk a Ringstrasse egy kávéházában.

Schenk tanár különösen közlékeny volt. Szóba kerülvén a könyve, elbeszélte, hogy magdeburgi kiadója 15 000 márka honoráriumot fizetett ki neki, s hogy nagyon sok kiadó robanda meg, hogy könyvben vagy folyóiratokban az elméletét kiejtse. Fényes honoráriumokat ígérték neki, ő azonban mindannyiukat visszautasította, mert a legközelebbi jövőben nem óhajtott a nyilvánosság elé lépni. Végül megint azokra a kételkedésekre térünk át, amelyekkel a német tudósok a teóriára ellen vetettek. Schenk erősen buzdózkodott, hogy az ellenvéleményeket lecsóolja és ezenközben mindegyikbe belemelegedett a tárgyába.

A vallomások, amelyekre Schenk azon a nyári reggeli sétán magát elragadtatta, nagyon alkalmasak lettek volna arra, hogy a világot még jobban felizgassák, mert Schenk nem akart megállani annál az eredményél, hogy az anya alkalmas táplálása révén a gyermek nemére betolyást lehet gyakorolni. Annaira meg volt érde a győződve, hogy *jöttellen bizott abban is, hogy az anyagcsere befolyásával még többet is el lehet érni a nem megállapításánál*. Az ő véleménye szerint a táplálkozás bizonyos módjával és az anyának más-milyen kezelésével még más eredményt is el lehet érni, nevezetesen egyes képességeknek a fokozott mértékben való kifejlesztését lehet elérni biztosítani. Reméte, hogy teóriáját annyira kifejlesztheti, hogy lesz idő, mikor a *szülők kívánsága szerint fiuk születhetnek majd, akik kitűnő matematikusok, írók muzsikusok letnek*.

Szóval Schenk arról álmodott, hogy az *utódok egész szellemi és fizikai minőségét az önkényes akarataknak lehet majd alávetni*. Mint embriológusnak, aki az ember fejlődésével a kezdet kezdetétől évtizedek óta

foglalkozott, teljesen megoldható feladatnak tetszett annak a fátyolnak a föllebentése, amely manapság jórészt elborítja azokat a feltételeket, amelyek mellett a jövő generáció tehetségei kifejlődhetnek. Az embriológia törvényeinek beható tanulmányozása révén lehetségesnek tetszett neki, hogy eltávolítsa az anyánál az anyagcsere zavarainak legnagyobb részét és azokat a benső ingereket, amelyeknek következményeképpen telnek meg, szerinte, a fegyházak és börtönök, az örültek és hülyék intézetei.

Egy új spártai kort akart végeredményül megteremtani, természetesen nem az életképtelen gyermekek elpusztításával, hanem humánusabb alapon, az *embrió fejlődésére zavarólag ható körülmények megsemmisítésével*. Mindezt csak jelezte egyelőre, mert tudományos rendszerbe nem volt még foglalva teóriájának a továbbfejlesztése, de remélte, hogy rendszerét teljes részleteiben kifejlesztheti és azt is, hogy teóriája előbb-nöbbs teljes elismerésben fog részesülni.

Schenk tudta, hogy a tudomány szigorú férfiai végképp pálcát törtek volna felette, ő maga kért tehát arra, hogy beszélgetésünket egyelőre ne közöljem, addig legalább ne, amíg munkálataival előbbre nem jut. Igérte, hogy értesíteni fog.

Igértemet én megtartottam, de most, miután Schenk már meghalt, úgy hiszem, nem árthatok neki a kolleginál s beszélgetésünket közreadom. Teóriájának második része bizonyára nem kevésbé érdekes, de hogy benne hol a határ a fantasztikus álmodozás és a tudományos igazság között, azt majd a messze jövő dönti el.

FŐVÁROS

(*) **A Rombach-utca rendezése.** Már régóta tervei a főváros hatósága, hogy a Rombach-utcanak az ortodox izraelita templommal szemben levő részét s a mellette levő házakat szabályoztassa. Most készen kinákolja a terv kivitele, amennyiben egy budapesti egyesület meg szándékozik vásárolni ezeket a házakat arra a célra, hogy a templommal szemben teljesen modern áru-bazárt építtessen, a templom mellett levő részt parkozza. Így a templom is szebb keretbe jut s az utca rendezése is megtörténhetik. A tervek már elkészültek s az egyesület nem sokára hozzá akar fogni az építéshez.

(*) **Vállalatok adója.** A székesiőváros tanácsa értesíti a közönséget, hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyesületek augusztus hónap harmincadikáig közszemlére lesznék kitéve, mindenkor reggel 9 órától délután 1 óráig a fővámpalotában levő székesiővárosi kir. adófelügyelőség központi osztályának a helyiségében. A netáni észrevételeket a központi osztály iktató-hivatalában (IX. fővámpalota, I. emelet, 74. sz.) ez alatt a határidő alatt lehet írásban benyújtani, a szeptember első napján megkezdődő tárgyalások alatt pedig élőszóval. A kimutatott tőke és kamatadó ellen pedig az esetleges föbbevezéseket, a lajstromok közvételét követő 15 nap alatt ugyancsak az iktatóban kell benyújtani.

(*) **Az iparüzés jogosultsága.** A székesiőváros tanácsához egy helyközvetítő tulajdonos az özevgyi jogon folytatott közvetítő-és cselédszerző-iparról szóló iparendelvényét írják át a mostani férje után viselt nevére. Ezt a tanács megtagadta s kimondotta, hogy a kérvényező nő a jelenlegi üzleti biztosítékának 2000 K.-val való kiegyenlítése, a személyi megbízhatóságának igazolása és 40 korona ipar-díj lefizetése mellett, 15 nap alatt új iparendelvényét tartozik folyamodni, mert ellenkezésképp az üzlet további vitelétől el fogják tiltani. A kereskedelemügyi miniszter ezt a határozatot megsemmisítette s utasította az elsőfokú iparhatóságot, hogy a folyamodó asszony iparendelvényét a mostani férje után viselt nevére írja át. A miniszter a megokolásban kimondta s ez elvi jelentéssel bir, hogy az özevgyi jogon megkezdett iparüzés szerzett jogot alkot, amelynek hatályát a törvény nem korlátozza az özevgyi állapot tartamára s ennél fogva az ilyen módon szerzett iparüzési jog nem szűnik meg az újabb férjhezmenetel folytán.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Gyorsító-hangverseny.** Érdekes hangversenyt rendeznek a Margitszigeten szombaton az Országos Női Gyorsítóegyesület helygyalajára. A műsor a következők számokból áll: 1. Rubinstein Lipót *Mezodjies hongroises*, 2. Magyar népdalok, zongorán előadja *Várdai Antal*. 2. A szőkevény, magánjelenet, előadja *Doktor Károly*. 3. Hegedű-verseny, előadja *Dr. Gobbi Károly*. 4. A monológ. előadja *Lövös Géza*. 5. a) Nagy ária a *Scyllia borbélyből*, b) Tosti chanson de fortune, énekl *Grosz Adél*. 6. Kuplék, énekl *Déry Margit*. 7. u) Verdi: Aida nagy áriája, b) A. H. Cseck: *Petites roses*, énekl *Lüchler Irén*. 8. a) A kórta keservei, nagy paródia énekl, b) Kuplék, előadja *Kovács Mihály*. Jegyek három és két koronáért válthatók *Kaiser Gizella* kisasszonynál, a női gyorsító-egylet elnökénél (Kazinczy-utca 3.), továbbá *Ötvös Gita* kisasszonynál a Felső-Margitszigeten és a rendezőségénél.

** **Színésziskolai beiratkozás.** A Rákosi Szidi-féle színésziskola immár főnállásának tizenegyedik

eszlendjét szeptember 15-én nyitja meg. Beiratkozni az iskola három éviolyamába előzőleg, szeptember 10-től 15-ig lehet. Tizenhétedikén az új növendékek felvételi vizsgálja lesz amely után a drámai és az operettszakra mindjárt megkezdődik az oktatás. Tanárok: *Rákosi Szidi* igazgató, ifjú *Bokor József*, *Szabados Béla* dr. *Tóth Rezső*, *Béthy László*, *Hans Gyuláné*. Az iskola helyisége VIII., Kerepesi-ut 29. szám alatt van.

** **Mascagni legújabb műve.** *Mascagni* legújabb műve félig opera, félig melodráma. Szövegkönyve próza s *Hali Came*: *Orók város* című regénye nyomán készült. Az opera megírására két amerikai impresszárió vette rá *Mascagnit* s mű bemutatója Londonban és New-Yorkban lesz egyidejűleg. A négy felvonást előjáték előzi meg s a felvonások közben interludiumokat játszik a zenekar.

** **Zeneiskolai beiratkozások.** Az *Országos Magyar Királyi Zeneakadémiában* a beiratkozások szeptember 1—7. napján délután 3—5 óra között az igazgatósági irodában (Andrássy-ut 67.) lesznek. A felvételi vizsgálatok szeptember 9-én kezdődnek a következő sorrendben: szeptember 9-én és 10-én délelőtt 9—12 és délután 3—6 óráig a zongora, 10-én délelőtt 9—12 óráig a zeneszerzés és orgona, délután 3—6-ig a fuvóhangszerek, hária és orgona, 11-én délelőtt 9—12 és délután 3—6-ig a vonóhangszerek, 12-én a magánének, 13-án délután 3—5 óra közt az operai és a gyakorlati-iskolai növendékek felvétele.

A *III. kerületi Zeneakadémiájában* beiratásai augusztus 30-án kezdődnek s naponta délután 3 órától 6 óráig az intézet helyiségében (III. ker. Lajos-utca 84. szám) olynak. Az előadások szeptember hó 2., 3., 4. és 5-én kezdődnek. A növendékek felvételnak: az ének, karének, zongora, hegedű, gordonka, viola, cimbalom, zeneelmélet, ésszhangtan, zeneszerzés és zene-estetika tanszakra.

A *Magyar Zeneiskola* budavári intézetébe (I. ker. Vár, Országház-utca 12., II. emelet 12. ajtó alatt) beiratkozhatni augusztus hó 28-ától folytatólag minden nap délelőtt 10—12-ig és délután 3—6-ig. Tanfolyaik: ének, zongora, hegedű, gordonka és cimbalom. A tanítás szeptember 5-ikén kezdődik.

MŰVÉSZET

□ **Az orvosszövetség kiállítása.** Az orvosszövetség képkiallítása szeptember hónap közepén nyílik meg a városi régi Műcsarnokban. A kiállításon mintegy hétszáz kép lesz kiállítva, amelyek mind a leghírnevesebb mesterek alkotásai. A kiállítás hétköznapokon délelőtt kilenc órától délután négy óráig lesz nyitva és a belépő-díj 1 korona. Vasárnapokon délután negyven fölér beépő-díj mellett lehet megtekinteni a kiállítást. Minden csütörtökön este sétahangverseny lesz, úgy, mint a tárlatokon. A kiállítás végrehajtó-bizottságának elnöke: dr. *Eisacher Gyula* egyetemi orvosproffszor.

SPORT

** **Kerékpárverseny.** Az *Olympia* versenyei eddig is a legnagyobb pártfogással és elismeréssel találkoztak úgy a nagyközönség, mint a sportvilág részéről s a versenyek zseniális rendezője, *Wiegand* azzal hálálja meg a méltánylást hogy minden alkalommal újabb és újabb attrakciókkal növeli a versenyek értékét úgy, hogy ma már eseményszámba mennek az *Olympia* versenyei. A mai versenynap méltón sorakozik az előbbiekhöz s nemcsak néhány igen szép számmal bővekedett, hanem a rend tekintetében is mintaszerű volt. Az egyes számok gyorsan pergetek le egymásután a következő sorrendben:

I. **Vadászverseny.** 1. Löwy, 2. Háringás.
II. **Rekordverseny** 10.000 méter. A két neves bajnok a svájci Heiny és a francia Sievers mérkőztek feszült érdekfűzés között. Az utolsó körnél Sievers, hirtelen 50 méter előnybe jut s újabb rekordot csinál. Idő: 10 p. 35¹/₂ mp. (előbb 11 p. 24 mp.)

III. **Budapesti nagydíj.** I. Középutam 1. Komjáthy, II. Középutam: 1. Gyulay, I. Minősítő-utamban 1-ső Bihary, II. Minősítő-utamban 1-ső Pösszert. Döntő-utamban Bihary tíz hosszal vezet, utána következik Pösszert, harmadik Komjáthy s negyedik Hoffmann (München) *Bihary* ismét szaporította idei szép diadalait egy lényeg győzelemmel s bár azt rebesztik, hogy vissza akar vonulni a versenyekről, nem adunk hitet a híresztelésnek, mert hiszen most van erejének teljében s még sok szép diadalt szerezhet a magyar kerékpár-sportnak.

IV. **Part-terelőnyverseny.** 1000 méter. 1. Ashton Károly (London) 60 méter előnnyel. 2. Lun 20 méter előnnyel.

V. **Főverseny.** 15.000 méter. Indult Heiny, Sievers s a magyar Pap. Heiny a 13-ik körnél elbajgyta a francia bajnokot s váltakozva megtartja előnyét, melyet az utolsó körnél 200 méterre visz föl s könnyen veri Sievers-et s hat körrel Papot. Idő: 18 p. 32¹/₂ mp.

VI. **Kezdők versenye.** 1000 méter. Indulnak vagy tízen. A második kerülőnél kis torlódás támad s így Milet Győző, kinek legelőbb esélye volt, kisse hátramarad. I. Dolozsal félkerékhosszal. 2. Milet, 3. Fuochs.

VII. **Akadályverseny.** Ez képezte a verseny humoros s:ámát s a közönség kedélyesen mulatozva nézte, hogy vágatnak a versenyzők árkon-bokron ke-

resttől. Két előfutam után 1. Löwy, 2. Muskat, 3. Dolezal, 4. Haringás.

VIII. Emlékdíj 25000 méterre. Ez a távolság később 15000 méterre módosult, mivel Sievers a saját motorjának hajtott s az összerútközés folytán leest.

A közönségnek még ideje sem maradt a megdöbbenésre, amikor már talpon állott. Semmi baja sem történt ugyan, de azért a versenyt feladta. *Henry Sievers* motorja után kapaszkodva szédületes gyorsasággal folytatta útját s ment olyan tempóban, hogy a közönség gyengébbelkü része nem mert odanéni, attól rettegvé, hogy szerencsétlenség történik. Mindenki fölélegzett, mikor az utolsó fordulót jelezte a harang s éljenriadallal fogadták nemcsak a svájci győzöt, hanem a kitudó vezetőt, Hoffmant is. Új rekord: 15 perc 56 mp. (előbbit 16 p. 42¹/₄ mp.)

A baden-badeni versenyek. Baden-Baden versenyierén ma kezdődött meg a nagy díjakkal ellátott ötnapos nemzetközi meeting, amelyen a mi sportsmanjeink közül is többen vannak jelen. Az első napon a *Fürstenburg-Memorial* és az *Altes Badener Jagdrennen* voltak a főfutamok. Amazt *Nordlandfahrer*, emezt pedig a holtversenyben beérkezett *Sportsman* és *Honfi* nyerte meg. *Honfi* győzelme a magyar tenyésztés diadala, mert ez a mén, amelynek anyja *Honleány*, a *Blaskovich-istálló*ból került német tulajdonba. A két verseny részletes eredménye a következő:

I. **Fürstenberg Memorial.** Díj 58.000 márka és tiszteletdíj. Távolság 2400 méter 3 éveseknek. Orizeren M. *Nordlandfahrer*-je (Sopp) első, Gossler örnagy *Manhattan-a* (Jones) második, Graditz ménes *Letzter-Mohikaner* (Ballantine) harmadik, azután *Irmán*, *Sanot*, *Goar*, *Heilodor*. Totalizátor 10: 59, Helyrefoadások: I. 20: 52, II. 20: 76.

II. **Altes Badener Jagdrennen.** Tiszteletdíj és 10.000 márka. Távolság 6000 méter. *Andersen H. Sportsmanja* (Tulajdonos) első, báró *Redwitz Honfja* (Kshobron) második, *Löbecke Röllja* (Tulajdonos) harmadik, azután *Eiger*, *Löwe* és *Craba*. Totalizátor: 10: 18, Helyrefoadások: I. 20: 65 (Sportsman) 10: 44 helyre és II. 20: 102 (Honfi).

Nyári lóversenyek.

— Hétfői nap. —

Budapest, augusztus 24

Érdekesnek elég érdekes, de furosának még furosabb volt a mai versenynap. Csupa sikverseny volt, de azért bátran lehet akadályversenynapnak elmesélni. Ami odakünn történt, részben humoros, részben szomorú: favorit nagyrítán szolt csak a végküzdelembe s ha véletlenül be is akart jönni, föltétlenül leszorították. Egyfolytában nem is lehet elmondani, hogy mik történtek és éppen azért most következnék a részletek.

Jász ...

Ez az első lejezet címe. Össze-vissza négy ló futott, de az bizonyos, hogy ez a négy ló össze-vissza futott. Favorit *Fex* volt, *Quittnek* is akadtak bivei, míg *Jásznak* csak rettenetes szövickekben volt része, de ellenségeinek nagyon torkára forrott a trétálkozás: mikor *Jászva* győzött s ötszöröse pénzt fizetett ...

Aboug!... Le vele!...

Ez a második lejezet címe. Se Aboug!... se Le vele! nem lónév. Ez a nép érzelmének egyszerű és naiv megnyilatkozása s minél naivabb és leplezetlenebb formában jelenkezik, annál megdöbbenőbb. A versenynek vége volt, *Testa* és *Tercsi* elkéseredett harcot folytatott a kis-tribünnél eihelyezett csel előtt s szemmeláthatólag *Tercsi* győzött. De több szem többet lát s így például az történt, hogy a bíró *Testát* jelölte elsőnek s e szerint így tették ki a táblákat:

2
9
1

Ami ezután következett, azt csak fonográf vagy kinematográf reprodukálhatja. Az emberek üvöltöttek, a bíró páholy köré sereglettek s a föntemlített népszerű felkiáltások elemi erővel törtek ki. Botok emelkedtek a levegőbe s ki tudja, mi történik, ha a táblákat nem cserélik ki a következőképpen:

9
2
1

Az európai egyensúly erre helyreállott s a levegő hangos éjjenektől harsogott.

Start is, nem is ...

Ez a harmadik lejezet címe. 2800 méter. A lovak kiállanak, *Pecke* bácsi lecsapja a zászlót, a bíró osonget, a totalizátor lecsenget — s a lovak állva maradnak abból az egyszerű okból, mert a starter nem engedte őket.

Mit csináljon ilyen esetben *Pecke* bácsi? ...

Ujra felemelte a zászlaját, aztán újra lecsapta, a bíró osongetett, a totalizátor lecsengetett s a lovak — elindultak. Mire aztán beérték, kiderült, hogy *Good Fortune* leverte a nagy, verhetetlen *Mindegyet*.

Tizenkilenc két éves ...

A negyedik lejezet azért viseli ezt a címet, mert a negyedik verseny, a két évesek nagy handicapja ennyi lovat gyűjtött a starthoz. Kis magánszenzációt okozott, hogy ebben a versenyben jelentek meg először az ösmert vendéglős, *Petanovics* színei: viola test, sárga szalag. A néhai *Frohner-istálló* aratot hajdan eme színekkel nagy diadalokat s úgy látszik, a vendéglős és szállodás istálló tulajdonosoknál átöröklik ez a dresz.

Drechsler, *Vampetis* s a többi sportvendéglősök lázasan várták *Alfonzo* megjelenését, bár kissé elbusította őket, hogy a programon *Petanovics* J. után nem volt olvasható az *ur* szócseka. Sajtóhibából bizonyára elmaradt s már-már suttogni kezdtek, hogy *Alfonzo*, ki végre is de generer *Abonnet* származik, ezért a többi tizenhét lovat provokálni fogja.

De nemcsak becselete, de dicsősége is létört *Alfonzonak*, mert csak másodikként tudott bejutni.

— Nemsokára vágott hus lesz belőle! — hangzott a maliciózus kritika.

Gaudibunda ...

Valami sok mondanivaló róla nincs. *Outsider* volt, természetes tehát, hogy győzött, éppen úgy, mint a következő versenyekben *Babatündér* és *Detre* ... Tízszerez, tizenkétszerez osztalékok repültek a levegőben, de csak nagyon keveseknek adatott elogni őket.

A versenyek részletes eredménye:

I. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távolság 1600 méter. *Grót Bathányi Elemér Jászva* (Huxtable R.) első, *Fex* (Smejda) második, *Quit* (Bonta) harmadik. Azután: *Dum-dum*. Totalizátor: 10: 59, Helyrefoadások: I. 50: 132, II. 50: 76.

II. **Nyeretlen két évesek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Távolság 1400 méter. *Schossberger L. Tercsije* (Kobiicek) első, *Testa* (Dávid) második, *Altöld* (Bonta) harmadik. Azután: *Kis remény*, *Justinian*, *Barnum*. Totalizátor: 10: 41, Helyrefoadások: I. 50: 102, II. 50: 186.

III. **Budapesti díj.** Díj 10.000 korona a győztesnek, 2000 korona a másodikként. Távolság 2800 méter. *Miguel* braganzai herceg *Good Fortuneja* (Adams) első, *Mindegy* (Barker) második, *Mágnes* (Bonta) harmadik, azután *Pusztabíró* és *Mr. John*. Totalizátor: 10: 37, Helyrefoadások: I. 50: 86, II. 50: 72.

IV. **Két évesek nagy handicapja.** Díj 8000 korona az elsőnek, 800 korona a másodikként. Távolság 1100 méter. *Losonczy Gy. Hársm* a táncos (Adams) első, *Alfonzo* (Baines) második (Marcheuse (Huxtable R.) és *Lope de Vega* (Southey) holtversenyben harmadik, azután: *Aha*, *Sohasem*, *G-dur*, *Marco-Po-o*, *Bon Soir*, *Rhapsodie II*, *Adrienne II*, *Cipész*, *Abasverus*, *Gyöngyvirág*, *Rozmaring II*, *Gyöngysziget*, *Ismét*, *Herzdam*, *Lebel*. Totalizátor: 10: 137, Helyrefoadások: I. 50: 222, II. 50: 302, III. 50: 102 (Marcheuse) és 132 (Lope de Vega.)

V. **II-od osztályú eladóverseny.** Díj 3000 korona. Távolság 1000 méter. *Grót Eszterházy F. Gaudibandája* (Smejda) első, *Ágnes* (Zsebők) második, *Jejissava* (Cleminson) harmadik azután *Orgona*, *Camperdown*, *Ornament*, *Tepla*, *King*, *Frag* nicht. Totalizátor: 10: 162, Helyrefoadások: I. 50: 268, II. 50: 262, III. 50: 268.

VI. **Weiter handicap.** Díj 3000 korona. Távolság 1000 méter. *Egyedi L. Babatündér-e* (Gray) első, *Takaros* (Adams) második, *Uszió* (Bonta) harmadik, azután *Wunschmaid*, *Kosima*, *Kiesi* és *Vengeance*. Totalizátor: 10: 117, Helyrefoadások: I. 50: 108, II. 50: 74, III. 50: 82.

VII. **Eladók hanelkapja.** Díj 2000 korona. Távolság 2400 méter. *Mravik Pát Detreje* (Gray) első, *Olga* (Russel) második, *Peti* (Siack) harmadik; azután *Maculani*, *Wawel Ariman* és *Halloh II*. Totalizátor: 10: 124, Helyrefoadások: I. 50: 190, II. 50: 94, III. 50: 94.

TÁVIRATOK

Ischl, augusztus 24. Báró *Burján* osztrák-magyar követ ma délelőtt 11 órakor kihallgatáson volt a királynál, délután pedig feleségével együtt a királyi családi ebédjére volt hivatalos.

Arras, augusztus 24. *Lievinben* tegnap egy rendőrbiztos egy koszmában 14 dinamitöltényt talált. A töltényeket *Chabaud Benoit* nevű ember tette oda, akit le is tartóztattak. *Chabaud* ruhájában három kazócot találtak. A vizsgálat folyik.

Rennes, augusztus 24. *Gahardban* egy eszplógép lokomobíljá szétrobbant. A robbanásnál négy ember meghalt és 14 megsebesült.

Johannesburg, augusztus 24. Azt a mára összehívott gyűlést, amelyen politikai képviselőtestület alakításáról akarták határozni, bizonytalan időre elnapolták.

Roosevelt beszéde.

New-York, augusztus 24. *Roosevelt* elnök, aki mostanában utban van *New-England* felé, *Providenceben* (Rhode Island) beszédet mondott, amelyben úgy nyilatkozott, hogy a ringek ellen hangoztatott panaszok nagy része teljesen jogosulatlan. A ringek most az üzleti életben épp oly fontosak, mint a bérmozgalmat szolgálatában álló munkásszervezetek. Csak kellő felügyeletre és megfelelő törvényekre volna szükség. Védőszközöket kellene találni azok ellen a káros hatások ellen, amelyek a mostani rendszerből vagy rendszertelenségből származnak. Nézete szerint tehát a trustokat tényleg a kormány fölfelügyelete alá kellene helyezni. Ha a kormány megadja erre a felhatalmazást, akkor a kormány ezt a hatalmat a trustok minden káros befolyásának ellenőrzésére fordíthatná, de természetesen kellő mérsékléssel kellene eljárnia.

A franciaországi kulturharo.

Páris, augusztus 24. Hivatalos jelentés szerint a most ülésező megyetanácsok közül 47 üdvözöl feliratot intézett a kormányhoz, 13 a kongregációs iskolák megnyitása mellett foglalt állást, 13 elvetette az ilyen értelmű indítványokat, kettő a tanítás szabadsága mellett foglalt állást, három elvetette az ilyen értelmű indítványokat, négy rosszaslást jelezte ki a kormányt, öt pedig elvetette az ilyen értelmű indítványokat.

Katholikus kongresszus.

Mannheim, augusztus 24. A németországi katolikusok 49-dik nagygyűlésére sok résztvevő jött el a birodalom minden részéből. Ott vannak többek között *Bachem*, *Dasbach*, *Gröber*, *Pichler*, *Porsch*, *Roeren*, *Schadler* és *Trimborn* képviselők. Délután 3 órakor indult a diszmenet, amelyben összesen 140 egyesület vett részt 20.000 emberrel. A menet a főúton végigment az új ünnepi oszlokokba, ahol a császár, a pápa és a nagyherceg mellszobra volt felállítva. Utközben a freiburgi érseket zajos ovációkban részesítették.

A gyűlést délután 5 órakor nyitotta meg *Giesler* bírósági irodainagyzató. Utána *Schadler* képviselő az impozans menetről emlékezett meg, amely megmutatta, hogy az ember lehet munkás anélkül, hogy a vörös zászlót követné. Azután a freiburgi érsek beszélt és azokat az áldásokat esetezte, amelyeket az egyház a munkásnak nyújt. A legutóbbi földai püspökökonferencián — ugymond — meggyőződött róla hogy az egyház föltétlenül tartja a munkások érdekeinek előmozdítását. Azután *Reinhardt* freiburgi munkás egyesületi titkár beszélt a kath. legényegyesületek előveiről, utána pedig *Bonaventura* páter (Berlin) az egyháztól és az egyház emberszeretetről. A beszédekett mind nagy tetszéssel fogadták a gyűlés. Azok a résztvevők, akik az ünnepi csarnokból kiszorultak, egyidejűleg más teremben tartottak gyűléseket. Este 8 órakor ugyancsak nagy részvétel mellett ismerkedő est volt, amelyen *Marin* polgármester üdvözölte a gyűlés tagjait a város nevében.

Megölt hittérítők.

Sanghai, augusztus 24. Egy bennszülött misszionárius levele megerősíti azt a hírt, hogy Hunan tartományban megölték két angol hittérítőt *Bruce* és *Le wist*. A levél azt mondja, hogy a két hittérítőt agyonverték.

Közgazdasági táviratok.

New-York, augusztus 24. A mult hetén kivitte 510.785 dollár értékű aranyat és 604.370 dollár értékű ezüstöt, ebből 523.515 dollárt Londonba.

New-York, augusztus 24. Az értektőzsdé szabálytalanul indult. Az üzlet renyhe volt. A köcszőnök csökkenésében kedvező jelenséget láttak ugyan, de ez nem tudott kelő beoyást gyakorolni az áriolyamokra. Zárlat szabálytalan. Részvényforgalom 420.000 darab.

KÖZGAZDASÁG

Hetiszemle.

Budapest, augusztus 23.

Gabonázület. (*Reich Jenő* és társa jelentése a *Budapesti Napló* részére.) Az időjárás a lefojtot hét folyamán gyakrabban változott. Száraz, meleg idő többszöri, az ország nagy részére kiterjedő zivatarokkal váltakozott, ami gyakrabbi hóváltásokkal is volt kapcsolatos. A kapás- és gumós növényekre a csapadék mindenesetre jótékony hatással volt és a tengeri, valamint a takarmánynövények állása javult is. A beérkező jelentések azonban különösen a tengerirő vonatkozólag kevésbé bizalomteljesek és a mult évhez viszonyítva mindenesetre tetemes hiány fog mutat-

kozni. A cséplési munkálatok az esők által megakasztottak ugyan, de ezek már előrehaladtak s az eredmény mindenélélegítő.

A külföldi piacokon a kínálat már új áruban is kedvezőbb és a hangulat is kellemesebb. Jóllehet a fogyasztás csak nehezen szánja magát arra, hogy eddigi tartózkodásával felhagyjon. Az amerikai tőzsdéken az irányzat kezdetben lanya volt és különösen prompt áru iránt volt csekély az érdeklődés, dacára annak, hogy az ideai buzatermés jóval várakozáson aluli maradt. Az árucökkenést azonban hamarosan pótolták. Aszály felőli jelentések Argentiniából, a látáható készletek csökkenése (Bradstreet becslése szerint 941.000 bush. mult hét óta) — egy közvetlen a termés utáni idős. akban mindenesre feltűnő jelenség — és élénkebb exportlelet élénkebb keresletet eredményezett és az árak a multheti nivóig ismét elérhették. Tengeri is gyorsan volt emelkedő, tulsok csapadék felőli hírekre, melyeket a tengeri növényre nem tartottak kedvezőnek. Angliában ugyancsak kellemesebb volt az irányzat és az árak szilárdan tartottak. Franciaországban a fogyasztási kereslet jobb volt és a forgalom is élénkebb és az árak épp úgy mint Németországban, ahol a hivatalos becslés nem elégitett ki, némileg magasabban jegyznek.

Nálunk az érdeklődés továbbra is kedvező maradt, a forgalom ugyan némileg gyengébb, az árak azonban az összes cikkben tartottak.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza még csendes irányzatban indult. A kínálat a hét elején különösen waggonáruban volt bő és sűrűs, míg a malmok, melyek a mult héten nagymérvű beszerzéseket eszközöltek, tartózkodtak maradtak. Az árak így tehát már az első napokban ca. 10 fillért vesztettek. A kínálat azonban hamarosan gyengült; a hozatalok ugy hajó-, mint waggonáruban gyengébbek lettek és a malmok így ismét élénkebben láttak a vásárláshoz. A forgalom nagyobb terjedelmet öltött és habár az áruban említésre méltó emelkedés nem is észlelhető, az ajánlott kvantitások úgy prompt, mint szállítási áruban könnyen voltak elhelyezhetőek. Felémithető, hogy e héten néhány nagyobb bécsi malomcég is volt piacukon, ahol néhány rakomány buzát vásároltak. A vámküldőkre az export jelentékeltlen, míg Csehország részére nagyobb mennyiségek kelettek el a budapesti állomásokon átveendőleg. A hét végével a hangulat csendes és az árak valamivel olcsóbbak. A helybeli össz. forgalom 190.000 mm.-át tesz ki, a héthozatalok 236.000 mm., melyből 9200 mm. ment tovább.

Rozs e héten is csak gyengén volt kínálva. A kereslet kezdetben ugyan szintén csak korlátolt volt, utóbb azonban ugy a fogyasztás, mint az elszállítás céljaira élénken alakult és az ajánlott mennyiségek könnyű elhelyezést találtak. Az árak szilárd irányzatban a mult héthez viszonyítva tartottak, és budapesti paritásra minőség szerint 6.—6.20 korona, valamint 6.35 koronájig három óra helyben jegyznek. Nyiri származékok kínálat híján csak gyengén voltak forgalomban és 5 fillérel magasabbak. Debrecezen Nyiregyháza paritásában 6.60—6.80 koronán jegyznek. A hét végével a hangulat e cikkben is csendesebb.

Arpa (takarmány- és hántalási célokra) egyelőre csak csekély mennyiségekben kerüli a piacra és változatosan árak mellett a forgalom is jelentéktelen. Gyárosok és bizalók 5.20—5.50 K. fizetnek helyben. Szerb árpiért elvámoltan 5.20 K. fizetnek 3 óra ab Budapest. Malata- és sörárpákban állomásokon átveve csak nehezkeseen lejtődik az üzlet. Az e héten is megjelent külföldi vevők usupán erőteljes felvidéki és világos színű tisztavidéki áru iránt tanúsítottak érdeklődést, míg középminőségű és alárendelt áru teljesen el van hanyagolva. Tisztavidéki ár 5.—5.50 K., jobb és finom minőségeket 6.—6.50 K. felvidéki ár 6.35—7.—K. finom ár 7.75 K. jegyzünk állomásokon átveve. Déli vasutmenti származékokban, tekintettel az árpák gyenge minőségére, üzlet nincs.

Zab tartósan jobb figyelemben részesült és nemcsak a helyi fogyasztásnál, hanem elszállítási célokra is elég gyors elhelyezést talált. A kínálat e mellett csak mérsékelt és az árak különösen merkantiláruban ca. 10 fillérel emelkedhettek. Szin- és tisztaság szerint 5.65—5.95 K. jegyzünk helyben.

Tengeri a vidékre való elszállítás céljaira élénken volt keresve és az emelkedett határidőjegyzések hatása alatt is szilárd irányzatot követett. A mult héthez viszonyítva az árak ca. 30 fillérel magasabbak és helyben kosiba töve 5.20 K.-ig fizetnek.

Olajmagvak: Káposztarepce készáru e héten alig volt forgalomban. Az irányzat csendes volt és minőség szerint 8.50—10.20 K. jegyzünk. Határidő-káposztarepce ugyancsak lanya volt és 10.35 K. után 10.20 K. jegyez. Bánáti repce fizetlens, 9.—9.50, gomborka lanya 9.—9.75, lenmag 14.—15.—, vadrepce 5.—5.25 K. helyben.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.) Vörösherezag jóllehet az Apion a vörösherevételésekben kárt tett, mégis nálunk ezidőszent a kilátások a vöröshere magtermelésre nézve kedvezők. Amennyiben pedig a többi európai termelővidékekről is kedvező kilátások jeleztenek, ajánlatos volna, ha termelőink ez idén árköveteléseikkel a kellő időben a világpiaci helyzetéhez alkalmazkodnának, mert különben könnyen megeshetnek, hogy az esetleges szükségletet külföldön, más ország terméséből fedeztetnék. Lucerna. Ugy belőldről, mint Franciaországból kedvező hírek érkeznek, ellenben Olaszországból a termés jelen-

tesek kedvezőlenebbül hangzanak. Fehérhere. Cseh-és Gácsországól máris bőven ajánlatik, de a sok esőzés folytán az áru színe igen szenvedett és így nem esőverte, szép színű mag aránylag magasabb áron értékesíthető. Biborheremag. Termelőink már alig van készletük és az alacsony árak következtében gazdák részéről nagy mennyiségben lesz rendelve. Fűmagvak. Francia perje és csomós-eber kivételével meglehetősen jó a termés. De a minőségek a gyakori esőzések által szenvedtek. Mult heti jelentésünkben az angol-perjénél történt tévedést kell helyrehozunk annyiban, hogy ezen fűmag-lágének termése mennyiségileg jónak mondható, míg ellenben a minőség a mult évinek mögötte áll.

Jegyzések nyers-árúért 50 kilónként Budapesten árta: lucerna új termés 50.—52.— K., diborhere 13—14 K., baltacem 128.—K., ősi boró 6/4—7.—K., ősi búkköny 12.—12.1/2 K., muharmag 11 1/2—12.—K.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A buza-piac változatosan szilárd irányzata mellett a lisztüzlet továbbra is igen élénk maradt. Malmaink nagy mennyiségeket helyeztek el ugy a belőldön, valamint Ausztriában s Anglia is tolytatja lisztvásárlásait. E mellett a készáruforgalom emelkedett, miután a malmok az ősi kőtésekre is teljesítenek már rendelkezéseket. Ezzel szemben a promptüzlet természetesen megcsappant minthogy rövid idő alatt ugys beállván az ősi campagne, a vevők szükségleteiket olcsóbban fogják beszerezhetni. A takarmánycikknek irányzata szintén szilárd s különösen goromba korpa, valamint a takarmány 3-as készlet híján a teljes napi árat, sőt még 90 fillérel magasabbat is elér.

Atlagos budapesti árak azonnali szállításra 50 kilogrammonként zsákostól:

Szám:	0	1	2	3	4	5	6
Ár kor.	12.10	11.80	11.60	11.30	10.90	10.20	9.40
		7	7 1/2	8			
		8.—	7.—	5.40			
Finom korpa:							
Goromba korpa:							

Ar: korona 4.20

Dara:	AB	C
	12.90	11.80

Denaturált szesz. (Kalmár Sándor cég jelentése.) E cikk az elmúlt héten is lennartotta a kellemes irányzatot és különösen a helyi piacon mutatkozott nagybörművű fogyasztás, ami szoros okozati összefüggésben van azzal, hogy a lóvárosi közönség a nyaralóhelyekről már jórészen visszakerült. Nagybörmű tranzitcikk ezuttal nem jöttek létre, mert a vevők, a gyárosok — kik jegyzéseiket a jobb export folytatás felemelték — követeléseit nem akarták eltoadni. Mai nagybani jegyzések azonnali átvételre 31 1/2—32 1/2 korona, egy éven belül történő elszállításra 32 1/2—33 1/2 korona pr. 10000 literok, ingyen barrelben, budapesti állomásokra szállítva, készpénzfizetés mellett engedélyment nélkül. Egyes barrelök egy koronával drágábbak.

Petroleum. (Hesz Izidor és Társa jelentése a Budapesti Napló részére.) A tárgyalások a kartell ügyben még mindig toynak, az aremelkedések után itélve a kartell nemokára létre fog jönni. — Jegyzéseink: Amerikai 1 csillagos petroleum 43.—kor. Orosz 3 csillagos petroleum 37.—kor. Biztonsági 2 csillagos petroleum 35.—kor. Elsőrendű Standard petroleum 33.—kor. Benzín 46.—korona. Amerikai császárölaj, ottani finomítás 60.—korona. Amerikai császárölaj belőldi finomítás 52.—korona. Ar: árak 100 kilogrammonként készpénzfizetés mellett 20% göngyuly, az iteni vasut-hoz szállítva értendők. Kékgálik 1. vasmentes 54.—korona. Zöldgálik 8.—korona. carbolineum 1.17.—korona. carbolineum 1.15.—korona. Bacu gépolaj (orosz) 44.—korona. Oliva gépolaj 1.86.—korona. Oliva gépolaj 1.72.—korona. Tovothe gépenkes 60.—korona.

Terpentínolaj. (Kalmár Sándor jelentése.) A kereslet e cikkben megcsappant és mivel a külföldi piacokon is csekély a vételkedv, az irányzat lanya maradt. Határidőre való szállításra igen csekély az érdeklődés, mert mindenki csak azonnali szükségletét teszi azon reményben, hogy az ősszel az árak is olcsóbbak lesznek. Mai nagybani jegyzések azonnali szállításra viztsza orosz árúért 61—62 korona 100 kilogrammonként.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatóság közvetítő üzleti jelentése a Budapesti Napló számára.) Az elmúlt hét forgalma minden tekintetben kielégítő lefolyásúnak mondható. A vételkedv, valamint a hozatalok megfelelőek voltak. Ezen a héten át gyümölcs sokkal nagyobb mennyiségben érkezett, mint az előző hetekben, mivel a nagy meleg folytán az összes gyümölcsfélék erősen érni keztek és a sörteszálítás vált szükségessé. Részleteiben a következőképpen alakult az üzlet: Husfélék: vidéki marhahús eleje 66—70, hátulja 76—96 korona 100 kilonként. Helyben szurot szalonnás sertések 1.04—1.08 fillér kilonként. Tojásban rendkívül szilárd az üzlet, az árak egész 78 koronájig emelkedtek. Ma elsőrendű friss tojás 71—73, apadt 67—69, törött 44—46 korona eredeti ládánként. Vaj 1. teavaj 2.—2.0. jó triss fészóvaj 1.50—1.70 korona kilonként. Vadfélék szintén jó keresletnek örvendenek, nagy nyulak darabja 2.60—2.80, fogoly 60—70. 6z kilója 1.30—1.50 fillért jegyzett. Gyümölcs-félékben az egész héten át élénk és mozgalmas volt az üzlet, mert mindenféle gyümölcs kielégítő mennyiségben került a piacra. Szőlő is érkezik már egyes kisebb tételekben és a minőség szerint nagyon jó árakon adható el. Dinnyéből a hozatalok a rohamos éres folytán nagyon megnagyobbodtak, minek természetes következménye az arhanyálás lett.

Ipar és kereskedelem.

A soproni kereskedelmi kongresszus. A IV. országos kereskedelmi kongresszus rendezésén a

soproni helyi bizottság a központi végrehajtó-bizottság megbízásából sorényen dolgozik. A meghívókat az ország kereskedelmi testületei már megkapták; ha van olyan testület, amelyhez a meghívó nem jutott el, forduljon a soproni bizottsághoz. Már eddig is szép számmal jelentkeztek a résztvevők és kétségtelen, hogy a magyar kereskedő-társulatok országos szövetségének megalakítása, valamint a fogyasztási szövetkezetek azok az ügyek, amelyek az ország kereskedőinek érdeklődését a kongresszus iránt leginkább öikeltik. Mindkét fontos ügy részletes megvitatás tárgya lesz a kongresszuson, amelyvel kapcsolatban az országos szövetség régóta előkészítés alatt álló terve végre-valahára tetet fog ültetni. A soproni rendező-bizottság a kongresszusi tagok szórakoztatásáról is gondoskodni fog. Lesz banket, hangverseny, ezenkívül kirándulás a város és a megye több szebb pontjához.

Szülőszeti s borászati kongresszus. A II. országos szülőszeti s borászati kongresszus, mely Pozsonyban a II. országos mezőgazdasági kiállítás ideje alatt lesz, szeptember hó 15-én veszi kezdetét. A kongresszus 3 napig tart, délelőtt előadások és viták, délután a környékbeli nagybörmű szőlőbe és pinókbe való kirándulás és tanulmányi utakkal. A kongresszusra való bejelentések dr. Kövessi Ferenc bizottsági előadóhoz a tagsági díjak a kiállítási pénztárhoz intézendők.

Húsárak. A szekeslővárosi vásárigazgatóság hivatalos jelentése szerint a húst az elmúlt héten a következő árakon jegyezték: Vesepecseny (egészben) kilogrammja 126—300 fillér, tisztított vesepecseny 180—600 fillér, marhahús hátulja pecsenyének 120—200 fillér, hátulja levesnek I. rendű 120—200 fillér, eleje levesnek II. rendű 16—160 fillér, III. rendű 88—140 fillér, vesepecseny átlaga 267 fillér, marhahús 60—144 fillér, velőscsont 50—104 fillér.

Napirend.

Naptár: Hétfő, augusztus 25. — Római katolikus: Lajos kir. — Protestans: Lajos. — Görög-orosz: (augusztus 12.) Anicát. — Zsidó: Ab. 22. — Napkelt: 4 óra 54 percek. — Nyugvást: 6 óra 51 percek. — Hold kelt: 5 óra 46 percek délután. — Nyugszik: 12 óra délben.

A miniszterek nem jozadnak. Nemzeti Szalon állandó kiállítása (Ferenciek-ter 9. sz.) d. e. 9 órától este 6-ig. Belépődj 1 korona.

Nemzeti Múzeum. Állattár, nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődjial tekinthetők meg.

Technológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9—1-ig. Közlekedési Múzeum a Városligetben délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2—6-ig.

Az Akademia Goethe-szobója nyitva délelőtt 10—12-ig. Memento-tervezési helysége a Markó- és Solyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Állattári a Városligetben nyitva egész nap. Belépődj 60 fillér.

Egyetemi füvészkert az Üllői-uton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 2 órától 7 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti miniatúr: V. kerület Váci-szort 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 óráig délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arányait az eszközök a városigépi parcsnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kereskedélek központi ügyvezetősege (Magyar kereskedelmi részvenytársaság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

A
Magyar Tudományos Akadémia
Által legujabban
a BULYOVSZKY-dijjal
kittüntetett munka:
Szatrák.
.... Irtá
KOZMA ANDOR.
Ára fűtve = Vászonkötésben
5 K. 20 fil. 7 korona.

Megjelent és kapható az ATHENAEUM
irodalmi és nyomdai részvenytársulatnál
Budapest, VII. ker., Keresepi-út 54. sz.

URANIA SZÍNHÁZ.

Hét 5, 1902. augusztus hó 25-én.
Déliabok hazája.
Irtó Lovász János.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

FOVAROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1902. augusztus hó 25-én.
Ernáni.
Opera 4 felvonásban.
Kezdeté 7 órakor.

VAROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1902. augusztus hó 25-én.
Sziklai Kornél vendégfellépével.
A három kivánság.

Vig operett 3 felvonásban. Zenéjét szerzette Ziehrer
Magyarorszáti Dr. Bódi Istor.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

Jellege: Sokat ki ad
Mindenkinek juttathat.

Pompás program.

Kezdeté 8 órakor.

A félkerthben reggel 6 óráig Vörös Elek előnyezése.

Kézpénzkölcsön Földbirtokokra

a becserélt háromnegyed részéig 4% ellenében
15-60 évi törlesztésre. Kiszámlált birtokly és
telekhasznáji kivonattal kifizető.
Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
tel. ad.: GURRÉ Ferenc,
Budapest, VI., Váci-körút 39. szám.
Fennállása óta közel 500 millió koronát meghaladó köl-
csönöket konvertált.
Alapított 1890-ben.

BAYER-féle MAGYAR

TURISTA-TAPASZ

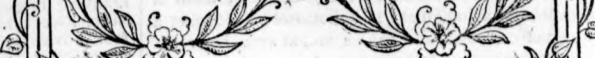
tyukszem-, bőrkéreg- és bőrkeményedés
ellen biztosan és gyorsan hat szor.
I. eredeti tekercs 80 fill.

korona beküldése után bérmentet küldi az
egyedül készítő
"Vöröskereszt gyógyszer-tár"
Budapest, VI., Andrásy-ut. 82.

Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban.

Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban.

MÖSSMER JÓZSEF

INTÉZETI LEÁNY- ÉS FIU-FEHÉRNEMŰ,

VALAMINT MINDENMŰ FEHÉRNEMŰ,

MENYASSZONYI KELENGYE

KAPHATÓ OLCÓS ÁRAK MELLETT

MÖSSMER JÓZSEF

VÁSZONKERESKEDESE A MENYASSZONYHOZ

BUDAPEST, IV., KORONAHERCEG-UTCA 12.

Részletfizetésre

arany, ezüst, ékszerek,
szobrok és ingaórák ol-
csón kaphatók
Grünberger Árm Béla
IV. Váci-utca 31. em. 23.

Veszek

jutányos áron egy ke-
véssé használt, jó áll-
apotban levő elsőosztályú
szekrényt, továbbá egy
függőálmot. Arral, tel-
jes címmel és a megte-
kintés idejének megjelölé-
sével kérem a szives
ajánlatokat "H. M." cí-
men a kiadóhivatalba.

Bölcsészlet

doktora, okl. középiskolai tanár,
ki a három országos nyelven
kívül a franciát is kellőképen
birtja, zenében járatos, mint fo-
galmazó már egy nagyobb urad-
alomnál működött, mint tanár
pedig már a vidéken számos
tanítványával tette föl a sikere-
s vizsgákat, szélesebb körű
fővárosi ismerettség híján ez-
zen keres alkalmas foglakoz-
ást. Ha székesegyházi, vidéki
és elmozgó szolgálat, megfolyó
dolgozó mellett. Levelek kérés-
re Budapest főposta poste res-
tante "Középiskolai tanár" cí-
men.

Fővárosi tanító

privát órák adására ajánlkozik.
Cím a kiadóhivatalban. 13232

Képezdészné

ír. délutánra keresetű egy
2-ik polgáriba járó leány-
kához, az illetőnek zongorán
kell tudnia, a magyar, német és
francia (vagy angol) nyelvet
beszélje. Cím Szeben Sándor,
Váci-körút 74. szám. 4202

Megbízható

hírtudósra házaipari vagy két
idősebb női kereses iskolárára.
Lakást és fizetést kap. Cím a
kiadóhivatalban, kéredezésközlő
lehet reggel 8-9 óra között.

Házgondnoki

állást lakással elfogad jogvég-
zett, könyvtárésben gyakorlót
államhivatalnok. Cím a kiadó-
hivatalban. 2129

Ős-Budavára.

Nyitva estl 6 órától reggel 4 óráig.
Nagyszerű új varieté-műsor.

DARTO

a fenomenális francia táncduett.

Steinhart

a hitvány kómikus szolóban és a

Töf-Töf

című eredeti bohóságban.

The Wortley's

a világhírű elektro-automobil zenei jelenet.
valamint a többi előadások attrakciói.

50 tagból álló kórusú hangvezetnek.
Pazar kivilágítás.
Lovarda és számos más szórakozás.
Belépődíj 60 fillér. Gyermekek 20 fillér.
Kedvezményes jegyek minden főtűdében.

Magyar Könyvtár

Kiadja: LAMPEL F. (Wodlaner F. és Fiai) az. és bír. ud. könyvkereskedés
Budapest, Andrásy-ut. 21. Szerkeszti: RADÓ ANTAL.

Egyes szám ára 30 fillér. A szárléte tett név a fordító, illetve a közreboocszó neve. Minden füzet egyenkint kapható.

- 1. Katalin Y. Bánk-bán. (Beöthy Zs.)
2. Maupassant. Apró elb. (Tóth B.)
3. Hercusnyi D. Válogatott ódái.
4. Köpöny. Kovácsok sztrájkja s
egyéb elb. kötet. (Radó A.)
5. Kufalady K. A kérés. (Beöthy.)
6. Sípulus. Humoreszkek.
7. De Amicia. A bor. (Tóth B.)
8. Zrínyi Szigeti vészed. (Bánóci J.)
9. Naunier-Potter. Tribu. (Fai B.)
10. Csokonai. Dorottya. (Négyesy.)
11-12. Arany Gyula válogatott bá-
ládai. Isk. kiad. (Rádó A.)
13. Olasz elbeszélők tára. (Rádó.)
14. Petőfi. Új rajzok.
15. Dumas. A kaméliás hölgy. (Sze-
rems Attila.)
16. Szomolányi. Légyott-háromban.
17. Francia elbesz. tára. (Ambrus Z.)
18. Róvella. A becselenek. (Rádó A.)
19. Kézfűző. Válogatott költemé-
nyek. (Bánóci József.)
20-21. Székely. Szentiványi
22. Kármán. Fanni hagyományai.
Alom. (Arany J. Isk. kiadás.)
23. Veron. Maniré. (Arány E.)
24. Agai Adolf. Viola Vera.
25. Sardon. A kék ruhájú lánykék (Fai)
26. Dada. F. 1861-iki első írásmű
beszéde.
27. Aeschylus. A leincázott Promé-
theusz. (Zilahy György.)
28. Hérodót. V. Vadász történetek.
29. Murgar-Barrière. Bohém-élet.
(Rádó A.)
30. Béla király névtelen jegyző-
könyve. (Szabó-Miksa.)
31. Molière. Dandin Gy. (Hevesi S.)
32. Gucaca G. 1848. március 15.
33. Bourget. 3 elbeszélés. (Hevesi.)
34. Szabolcska Miklós. Versnek.
35. Turgenyev. Az ótódik kérés.
(Sz. Nádó J.)
36. Kossuth 1848. Juli 11-iki beszéde.
37. Flammery. Camille. Csillag-
os esték. (Tóth B.)
38. Tóth K. A király házasodik.
39. Dron. As kir. az asszony és a
baba. (Gy. Á.)
40. Veresi A. Úrváros történetek.
41. Ibsen. A négyülök. (Vikár B.)
42. A kurucvilág költés. (Kardos A.)
43. Schiller. mesztali meny-
asszony. (Váradi A.)
44. Petőfi. Elbesz. és hírlapi cikkeik
45. Poe Rejtély. történetek (Tóth)
46. Jókai M. Elbeszélés. (Radó)
47. Komma A. Vig elbeszélés.
48. Butti. Az erkölcsten. (Tóth B.)
49. Petőfi. Szavany F. naplój.
és levelei Teréz Marhoz. Jókai
előszavával.
50. Turgenyev. Arden Enoch (Lórin-
cz Lajos Zs.)
51. Nemes K. Huszártörténetek.
62. Magyar népköltés. (Moray.)
53. Csavallott. Enékek elbesz. (Rádó)
54. Fy válogatott mesztali. (Radó.)
55. Szabolcs gróf. A medve. (Ambro-
zovics B.)
56. Ambrus Zoltán. Hajótörték.
57. Meyer Könyv. Egy szegény
Ifjú szenvedés. (Hevesi S.)
58-59. Jókai. Hevilia
60. Csehov. Falusi asszonyok (Szabó)
61. Költés. Elbeszélés. (Radó.)
62. Yae. Újjászületés. Amerikai reg.
63. Aldéy. Pázmány Péter élet.